

The Project Gutenberg eBook of Ensimmäinen seikkailuni, by Ernst von Wolzogen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Ensimmäinen seikkailuni

Author: Ernst von Wolzogen

Release date: October 8, 2012 [EBook #40976]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ENSIMÄINEN SEIKKAILUNI ***

Produced by Tapio Riikonen

ENSIMÄINEN SEIKKAILUNI

Kirj.

Ernst von Wolzogen

Suomennos.

Jyväskylässä, Jyväskylän kirjapainossa, 1894.

Olin äsken suorittanut ylioppilastutkinnon, olin yhdeksäntoista vuotias, elomielinen, vielä hiukan kaino nuorukainen. Puolen tusinaa hienoja, tuskin vielä näkyviä untuvia taimi nenäsiipieni alla. Vartaloni oli pitkä ja solakka. Nenäliinaani koristi seitsenkärkinen kruunu. Täyteläinen kukkaro pullisti taskuani. Näin varustettuna tein ensimmäisen itsenäisen matkani ja olin jo useita kuukausia katsellut, mitä Englannissa on katsottavaa. Saksalaisella "kuutamoparoonilla" — käyttäkseni julkeaa sanaa, jota lordi Beaconsfield kerran kuuluu käyttäneen — ei tosin ole paljon sanomista portterin ja lammaspaistien luvatussa maassa, mutta siitä huolimatta kohousin minä omissa silmissäni loistavuuden, ylhäisen ikävyyden ja milloin erinomaisen vanhan, valkoisen sherryviinin, milloin taasen kuivan samppanjan parissa seurustellessani siihen määrään, jotta mielestäni olin täysin kypsynyt mies, kun aloin viettää loppu-aikaani Albionin ylpeällä saarella. Tuo onneton, poikamainen ujous vain ei tahtonut päästää minua kahleistaan, varsinkaan ei, kun satuin olemaan toisen ja usein kauniimman sukupuolen seurassa; se oli, tuo ujous, takertunut kiinni vihreään nuoruuteeni, ja minun täytyi se tunnustaa häpeäksi itselleni. Tosin osasin tehdä aivan moitteettomia kumarruksia, suudella vanhempien ylhäisten

naisten silkkivanttuksia käsiä sekä, jos mahdollista, olla kaatamatta kastaketta kauniin pöytäoverini hameelle, mutta en ollut onnistunut saamaan aikaan ainoatakaan pientä rakkauden seikkailua, vaikkakin olin antanut milloin tämän, milloin tuon kaunottaren lukea ihmettelevistä silmistäni yhdeksäntoista vuotisen sydämeni hellimpiä tunteita. Oi, kuinka monta huokausta olikaan heidän kylmäkiskoisuutensa maksanut minulle! Saksasta olin salaa hankkinut mukaani "ihmettä tekevää partapalsamia", ja sitä olin ahkerasti käyttänyt antaakseni parempaa vauhtia luonnon kasvamisvoimalle; mutta eihän kukaan kummaksune, että minä viimein heitin kadulle koko palsamisotkun, kun neljäntoista päivän ahkeran käyttämisen jälkeen peilini sanoi, etteivät viikseni olleet edistyneet tuota tuskin näkyvää alkua edemmäksi.

Viimeisen päiväni Lontoossa olin päättänyt viettää oikein herrastavalla, minulla kun ei ollut enään mitään tehtävää. Kukkarossani oli vielä muutamia kultarahoja, ja niiden ajattelin antaa mennä oikein hausalla tavalla.

Mutta kun olin pari tuntia kuleksinut edestakaisin Cityn katuja ja katsellut puotien akkunoissa olevia koristetavaroita sekä sillä välin vaivannut päätäni ajattelemalla, mihin ryhtyisin herättääkseni oikein suurta huomiota, olin myös saanut selville, että tällaisten tuumien toteuttamiseen minun kaltaiseni tavattoman nuori ja kokematon mies tarvitsi taitavaa johtausta.

Silloin sattui ilmoitus silmiini: "Kristallipalatsi, Sydenham: Kansantajuinen konsertti." Mitä, jos lähtisin sinne? Olivathan nuo maanantai-soittajaiset niin kuuluisat! Sanottu, tehty. Maanalainen rautatie vei minut vähän ajan kuluessa tuohon tavattoman suureen konserttisaliin.

Ah, Beethoven!

Tuttujen, rakkaiden äänien soidessa unohdin itseni ja kaikki, vieläpä surun, jonka näkymättömät viikseni saattoivat minulle, ja turhat kokeeni herättää huomiota.

Ja ihastukseni kohoomiseksi huomasin orkesterissa vanhan tutun ystäväni Kalle Ferdinand Müllerin, hänen, joka oli opettanut minua, mitenkä korvia vihlovia ääniä saadaan, kun hivutetaan jännitetyjä hevosenjouhia niinikään jännitetyjä, oikein hienoksi punottuja lampaansuolia vastaan — eli toisin sanoen: monivuotisen opettajani viulun soitossa. Hän oli kymmenen tahi kaksitoista vuotta minua vanhempi, hauska ja iloinen mies, jonka kanssa aina olin elänyt toverin kannalla. Ihastuin sentähden tavattomasti, kun äkkiarvaamatta näin hänen, ja ensimmäisellä välilomalla kiiruhdin hänen luokseen.

"Mitä näenkään!" huudahti hän. "Pikku paroonipoikani! Ette ole muuttunut ollenkaan. Istutte vielä kaiketi koulunpenkillä? Vai niin! Vai jo ylioppilas, siis *mulus* [Saksan nuorten, vastatehtyjen ylioppilaiden pilanimi], kuten sanotaan. Kuinka vaimoni ihastuu, kun saa tutustua teihin, pieni, rakas *mulus*."

Jos joku toinen olisi tällä tavalla puhutellut minua, niin olisin suuttunut silmittömäksi; mutta nyt — tunsinhan minä vanhan Kalle Ferdinand Müllerin. Jos hän joskus pakisi liikoja, niin oli hän kumminkin reilu mies, johon ei käynyt suuttuminen.

"Oletteko nainut?" huudahdin, keskeyttääkseni hänen solvaisevaa sanavirtaansa.

"Olen, poikaseni: olen jo kokonaisen vuoden ollut 'yhden vaimon mies.' Oikein sokuripala vaimoksi!" Samalla heitti hän sormisuukkosen kattoa kohden. "Mutta teidän täytyy tulla häntä omin silmin katsomaan. Te olette tänään minun vieraani. Olen satunnaisesti vapaa tän'iltana, ja nyt sitä oikein eletään, vai kuinka, pikku parooni? Onhan teistä tullut koko pitkä mies; mutta on sitä hiukan Kaanaata kasvoissanne sittenkin."

"Mitä Kaanaata?"

"No, olihan Kaanaa se maa, jossa maitoa ja hunajaa virtasi — tarkoitan oikeastaan maitoa ja verta, punaista ja valkoista — hahaa! — Mutta sehän on yhdentekevä, vai kuinka?"

Minun täytyy tunnustaa, että jonkinmoisella pelvolla ajattelin yhtymistä hänen vaimonsa kanssa, sillä olihan minulla syytä otaksua, että tuo vapaa tapa, jolla ystäväni puhutteli minua, alentaisi minua rouvan silmissä.

Mutta niin pahasti ei toki käynyt.

Müller asui Lontoon lounaisessa esikaupungissa — olen unhottanut kadun nimen. Seutu ei ollut ylimyksiä varten eikä myöskään asuinrakennus. Minun täytyi nousta monia vaivaloisia rappusia, ennenkuin pääsimme perille.

Huoneessa, johon Kalle Ferdinand käski minun astua, vallitsi suuri epäjärjestys, mutta itse huonekalut eivät niin huonoja olleet. Näki kohta, että siinä asui saksalainen, sillä siinä oli kultakala

lasisäiliössään, kanarian lintu häkissä, kukkia akkunoissa ja koruompeluksilla kaunistettuja patjoja sohvalla ja tuoleilla. Kaikenlaisia naispukuun kuuluvia vaatteita oli heitetty tuolin selkämille, pöydällä oli vasu pestäviä vaatteita, ja nuottitelineelle oli riepua riipustettu kuivamaan.

Tuon kaiken ilmaisi ensi silmäily minulle, mutta ennenkuin ennätin likemmin katsella ympärilleni, avattiin ovi ja siitä pisti esiin pää, joka kumminkin kohta vetäysi takaisin pienellä huudolla.

"Tule ulos vaan, Mimmi!" huusi Kalle Ferdinand; "minulla on seurassani harvinainen vieras."

"En ole vielä puettu", vastattiin sisähuoneesta.

Kalle Ferdinand meni rouvansa luo tuumimaan päivällisestä, sittenkuin hän oli minulle pyhästi vakuuttanut, etteivät he minun tähteni näkisi mitään pienintäkään vaivaa.

"Saatte pitää hyvänänne tavallista ruokaamme, pikku parooni; korkeintaan neljä ruokalajia ja lasi punaista viiniä — siinä kaikki, mitä köyhä taiteilia jaksaa kustantaa."

"No, onhan sitä siinäkin", ajattelin.

Ystäväni oli tuskin etääntynyt toiseen huoneeseen, kun ovi taasen aukeni ja puolikasvuinen tyttö syöksyi sisään, varmaankin jonkin takaapäin vaikuttavan voiman erityisellä vauhdilla. Hän tirkisteli minua vähän aikaa, suu ammoltaan, ja houkkamaiseen hymyyn vetäysivät hänen huulensa, kun hän sopimattomalla kiiruudella alkoi sulloa yllämainitut vaatekappaleet mukansa tuotuun vasuun, jota hän sitten laahasi pitkin lattiaa ulos.

Nyt olin taasen jätetty yksin ja hyvin pitkäksi aikaa, jonka kuluessa tulin yhä enemmän vakuutetuksi vatsani tyhjyydestä. Jos minulla vain olisi ollut leipää muassani, niin olisin voinut syödä koko kultakalan raa'altansa.

Vihdoin palasi Kalle Ferdinand, tällä kertaa taluttaen kädestä rouvaansa. Tämä oli pieni, suloinen olento. Jo ensi silmäilyltä huomasin ilokseni, että Mimmi Müller tosin oli paria vuotta minua vanhempi, mutta ainakin yhtä "keltanen" kuin minä itse. Tämä tieto kohotti minua omissa silmissäni siihen määrään, että saatoin pienen rouvan edessä esiintyä täydellisen kavalieerin varmuudella.

"Mimmi kulta, salli minun esittää sinulle hyvän ystäväni, parooni von Wallroden. Herra parooni — minun vaimoni."

Olin hyvin iloinen siitä, ettei hän minua nimittänyt "pieneksi paroonipojaksi" eikä "mulukseksi." Tein oikein keikarimaisen kumarruksen ja sanoin:

"Armollinen rouva, olen sangen ihastunut, että onnellinen sattumus on antanut minulle tilaisuuden tehdä tuttavuutta teidän kanssanne."

Tämähän oli varsin kauniisti sanottu, ja minä punastuin tyytyväisyydestä korulauseeseeni. Uudella kumarruksella tartuin rouvan jännterään, vastapestyyn käteen ja painoin siihen kenties vähän liiaksikin pontevan suudelman. Pienestä kädestä lähti hyvälle haiskahtavaa helppohintaisen mantelisaippuan hajua.

Olenpa melkein varma siitä, ettei pientä, lihavanlaista, valkoveristä rouvaa kukaan tätä ennen ollut puhutellut "armolliseksi" ja ettei kukaan näin ollut suudellut hänen käsiänsä, sillä hän punastui vielä enemmän kuin minä ja sopersi:

"Hyvin ystävällisesti, herra parooni. Se ilahuttaa minuakin suuresti."

Kalle Ferdinand Müller näytti oikein juhlalliselta meidän nerokkaan keskustelumme aikana ja rupesi sitten pyytämään anteeksi, että puolisen valmistukset tulisivat olemaan vastukselliset hänen korkeasti kunnioitetulle vieraalleen; heidän asuntonsa oli, sanoi hän, niin pieni, että se huone, jossa nyt olimme, sai tehdä vierashuoneen, työhuoneen ja ruokahuoneen virkaa.

Kohta sen jälkeen tuli tuo puolikasvuinen, irnuva tyttö kattamaan pöytää. Huolimatta vaativasta vatsastani koetin minä saada alkuun oikeen vireää keskustelua, mutta varsin huonolla menestyksellä. Pieni Mimmi rouva, näetsen, ei ollenkaan ottanut kuullakseen, mitä minä puhuin. Miltei koko huomionsa oli hän kääntänyt äälään tytön puoleen, ja yhtä mittaa hyppäsi hän hänen luokseen, milloin auttamaan, milloin ohjaamaan. Rouvan levottomuus näkyi tarttuneen myöskin Kalle Ferdinandiin — ainakin oli hänen ajatuskykynsä niin arveluttavalla tavalla pysähtynyt, ettei hän kymmentä sekuntia voinut tyyneästi katsoa eteensä.

Vihdoin tuotiin liemi pöydälle. Sen kantoi rouva Müller itse, hän kun varmaan pelkäsi että palvelustyttö jo kynnyksellä kompastuisi ja pudottaisi maahan koko astian.

Luimme ruokarukouksen. Tämä kaunis kotimainen tapa herätti minussa toivoa, että nyt saisin myöskin kotimaata muistuttavaa lientä. Kuinka minä odotin ensimmäistä lusikallista! Kunpa vain ei liemi olisi mitään kaljakeittoa. Hyi! Ei, jotakin ruskeanväristä vetelää siinä oli talrikillani. Oi pyhä Sankt Florian! Kuinka se poltti suussani! Oli kuin olisi ollut sievettä kielelläni. Uskalsin heittää silmänluonnin emäntään. Häinkin nyrpisti suutaan ja hänen siniset silmänsä kiiluivat, kuin olisivat olleet täynnä kyyneliä. Kalle Ferdinand — hän sitävastoin ahmasi oikein kuoleman ylenkatseella rapuskaansa ja koetti puoleksi palaneesta kurkustaan saada puserretuksi: "Ah, tämä maistuu hyvältä!"

"Ehta englantilaista!" sopersin minä, hämilläni ja rykien. "Olette, näemmä, rouvaseni, perinpohjin tutustunut englantilaiseen keittotaiteeseen."

"Minä? En, herra parooni. Me otamme ruokamme tässä vieressä olevasta ravintolasta", sanoi viaton rouva, joka ei osannut valehdella, ja pyyhki samalla silmiään pienellä battistinenäiliinallaan.

"Saanko pyytää lasin vettä", änkötin minä.

"Vettä!" huudahti Kalle Ferdinand; "sitä häpeää ette voi tehdä minulle. Minulla on oivallista vanhaa Médoc-viiniä, — sitä teidän täytyy maistaa."

Hän nousi ja riensi toiseen kammariin.

"Kunpa vaan herra parooni siitä pitäisi", sanoi pieni rouva lempeästi hymyen. "Mieheni kävi vastikään sitä ostamassa puodista tuolla alaalla."

"Olette nähneet liika paljon vaivaa minun tähteni."

Samassa palasi Kalle Ferdinand. Riemuiten heilutti hän pulloa ja huusi:

"Ainoastaan korkeasti kunnioitetuille vieraille! Tätä jaloa rypäle-nestettä lahjoitti minulle kerran Londonderryn markiisi viisikymmentä pulloa, kun olin soittanut eräässä iltamassa hänen luonaan — tietysti 10 punnan setelin ohessa." Hän vilkutti silmiään rouvallensa, jottei tämä ilmaisisi hänen pientä valettaan, ja rouva loi hämillään silmänsä toisaalle.

Kalle Ferdinand täytti lasit, ja me joimme rakkaan isänmaamme maljan.

"Ah!" huudahti hän ja mäiski kieltänsä.

"Ah!" jäljittelin minä, mutta sen huudon pusersi vilutaudin kohta, joka jyskytti koko ruumistani. Tämä kummallinen kemiallinen sekasotku oli varmaankin joskus maailmassa ollut jonkunlaisessa pienessä tekemisessä oikean viinin kanssa ja siitä saanut hiukan aavistusta oikean viinin ominaisuuksista; muuten oli se uskollisesti säilyttänyt luonteensa — suurempien nakertajien hävitysaineena.

"Tällaista viiniä ei juoda joka päivä — vai mitä arvelette, pieni parooni?"

"Ei — kaikeksi onneksi!"

Sanat luiskahtivat itsestään suustani; en voinut siihen mitään.

"Mitä — kaikeksi onneksi?"

"Niin, minä tarkoitan, että siinä tapauksessa tulisimme liian vaativiksi."

"Juuri niin! Oikein sanottu!" Ja hän täytti taasen lasinsa.

"Kuinka kauan aiotte, herra parooni, viipyä Englannissa?" kysyi Mimmi-rouva, sekaantuen puheeseemme.

"Lähden kotimatalle huomenna."

"Huomenna! Mitä sanotte? Ja minä kun myöskin lähden kotiin huomenna?"

"Te, rouva?" huudahdin ihmeissäni. "Te jätätte tänne miehenne?"

"Niin, nähkää", sanoi Kalle Ferdinand, "eivät kaikki pidä semmoisesta mustalaiselämästä kuin me taiteilijat saamme viettää. Rakas vaimoni ikävistyy täälläoloaan; varsinkin tekee kieli hänelle haittaa. Ja kun ammattini ajaa minut usein koko päiväksi pois kodista, niin voitte ymmärtää, että hän haluaa päästä takaisin Hinterpommerniin. Mimmini on, näette, kotoisin Hinterpommernista. Hän ei pidä meluisista huvituksista, muodeista ja muusta semmoisesta. Hän on niin yksinkertaisesti kasvatettu..."

"Niin", keskeytti häntä hänen aviopuolisonsa miltei nyhykien. "Ja nähkää", lisäsi hän, "täällä on kaikki

niin kauhean kallista; täytyy supistaa menojaan mitättömään, eikä saa sittenkään mitään talteen. Ei, kotiin minä lähden, mammani luo Belgardiin, kunnes Ferdinand on ansainnut niin paljon, että voi palata Saksaan. Matkustatteko Hampurin kautta?"

"Matkustan; huomenna puolisen aikaan kello 2 lähden Argolaivalla."

"Argo-laivalla! Sepä hauskaa! Silloinhan saamme tehdä seuraa! Olen niin kauheasti pelännyt tätä matkaa, ja nyt saan luotettavan matkatoverin!" — Kuinka miellyttävästi hän tämän lausui.

"Mutta, Mimmi rakas!" — Kalle Ferdinand koetti hillitä hänen ilonpurkauksiaan — "ethän sinä tiedä, tahtooko herra parooni..."

"Hyvä herra Müller", keskeytin minä häntä intoisesti; "tuntisin itseni sanomattoman onnelliseksi, jos rouvanne ottaisi minut matkatoverikseni, ja varsinkin olisin iloinen, jos jollakin tavalla voisin olla hänelle hyödyksi — siinä tapauksessa tietysti, että osotatte minuun luottamusta..."

"Mitä sanottekaan, herra parooni! Me, jotka olemme niin vanhoja tuttuja!" huudahti Kalle Ferdinand ja ojensi minulle kätensä pöydän toiselta puolelta. "Te teette minulle oikein suuren palveluksen, jos olette niin hyvä ja otatte suojelukseenne minun vaimoni. Ette voi uskoa, kuinka liikuttavan tietämätön hän on kaikissa käytöissä asioissa — oikein idealisti, kuten kaikki hinterpommernilaiset; ei aavista edes, miten ajureita, kaupungin palvelioita ja kyypäreitä tulee kohdella, miten pilettejä hankitaan ja muuta tuonlaista. Ja sitten oikein ihastuttavan tiedoton maantieteessä. Jos sanotte että Kongo yhtyy Mississippiin Turkin rajalla, niin uskoo hän sen todeksi."

Tähän tapaan jatkoi Kalle Ferdinand hyvän aikaa, pitämättä mitään lukua rouvastansa, joka istui siinä punastuneena, häveten ja hämillään. Mitä minuun tulee, niin yhdeksäntoistavuotinen sydämeni sykki nopeammin ja miehuullinen rintani paisui jalosta ylpeydestä, kun tulin ajatelleeksi, että saisin väkevällä kädelläni suojella — maalla ja merellä — tätä ihmeenkaunista valkoveristä, pientä rouvaa ja palkaksi vastaanottaa ystävällisen silmänluonnin hänen taivaansinisistä silmistään tahi tuta hänen pienen lapsenkätensä lämpösen puristuksen. Urhoollisin sanoin vannoin minä ystävälleni Müllerille, että saattaisin hänen kalliimman aarteensa yli pauhaavan meren hänen anoppinsa syliin.

Kalle Ferdinand tuli liikutetuksi, syleili minua ja huudahti:

"Rakas, pieni parooni! Te vieritätte kiven, niin, oikein myllynkiven sydämeltäni."

Nyt oli jää murtunut, ja me juttelimme vapaasti, kuten ainakin vanhat tuttavat, eivätkä edes nuo arveluttavat, ravintolasta tuodut ravintoaineet voineet häiritä iloisuuttamme. Muuten onnistuin melkein saamaan vatsani täyteen, sillä lampaanpaisti oli jotakuinkin syötävää.

Minä tietysti en olisi hennonut häiritä ihanan matkatoverini ja hänen miehensä viimeistä yhdessä-oloa Lontoossa, mutta Kalle Ferdinand tahtoi välttämättömästi pitää lupauksensa ja huvittaa minua iloisella illanvietolla — muka palkinnoksi siitä vaivasta, mitä minulla tulisi olemaan hänen rouvastansa.

Oli alkanut hämärtää, kuu lähdimme Kalle Ferdinandin asunnosta. Isäni oli kyllä muinen kuljettanut minua ympäri Lontoossa, mutta niin perinpohjaisesti ei hän ollut ymmärtänyt suorittaa oppaan tehtäviä kuin Kalle Ferdinand Müller. Minä katselin kaikkea, mitä Lontoossa oli katseltavaa, kunnes koko kaupunki katosi usvaan silmiäni edessä; mutta — kuuluuhan usvakin todellisen Lontoo-kuvaan! Alussa tahtoi ystäväni suorittaa kaikki maksut, mutta lopulta täytyi hänen, vaikka vastenmielisesti, jättää isännyyden minulle. Hän oli minulle apuna tietämättömyydessäni valitsemalla syötävät ja juotavat, eikä hän siinä hintoja katsonut — "jotta lontolaiset saisivat nähdä, ettei saksalainen parooni ole mikään kurja markansääliä."

Miten minä yömyöhäisellä tulin vuoteeseeni, ei minulla jälestäpäin ollut himmeintäkään aavistusta. Mutta kun myöhään seuraavana päivänä raskaspäisenä ja pahoinvoipana heräsin, näin ikäväkseni, että rahani oli arveluttavaan määrään supistunut ja että minulla juuri oli jällellä sen verran kuin kotimatkaani tarvitsin. En voinut sentähden toteuttaa aikomustani ja esiintyä, kallisarvoinen kukkakimppu kädessäni, Mimmin noutomiehenä.

Aika oli hyvin täpärälle kulunut, kun pysäytin ajopelini Müller-herrasväen asunnon edustalla, jossa nuo hyvät ihmiset jo puolen tuntia olivat minua odottaneet. Kadehdittavassa Kalle Ferdinandissa ei voitu huomata mitään outoa, mutta minua tirkisteli tuo houkkamainen piikatytty, joka portissa seisoi, suuri mytty sylissänsä, kuin olisin ollut kummitus, eikä suloinen rouvakaan voinut olla huudahtamatta hämmästyksestä, kun huomasi muutoksen minun kauniissa kasvoissani. Mutta aika ei myöntänyt mitään selityksiä. Me tervehdimme toisiamme hät'hätää, sulloimme vaunuihin pikku rouvan lukemattomat matkakapineet ja sanoimme jäähyväiset.

"Olethan niin hyvä, rakas parooni" — Soo? Olimme siis juoneet veljenmaljaakin edellisenä iltana — "ja

maksat vaimoni puolesta, mitä on matkalla maksettavaa. Hän ei ollenkaan osaa käsitellä rahoja. Mutta kirjoita muistiin kaikki ja anna hänelle sitten lasku. Ei mitään lahjaksi, ymmärrät. — Onnellista matkaa, poikani; saata nyt rakas vaimoni kunnolla hänen vanhaan kotiinsa. Rehelliset kasvosi sanovat minulle, ettet matkalla kovin rakastu häneen."

Sitten syleili ja suuteli Kalle Ferdinand vaimoansa ja auttoi häntä ylös vaunuihin. Tyttö oijensi hänelle mytyn. Lopulta konttasin minäkin vaunuihin, ja sitten lähdettiin.

"Mutta, rouvaseni, etteköhän antaisi minun pitää tuota suurta myttyä?" pyysin kohteliaasti.

"En, kiitoksia paljon." Ja hän painoi myttyä rintaansa vastaan. "Minä en voi luopua hänestä."

"Hänestä?"

"Niin, tässähän makaa pienoseni."

"Pienosenne? Onko teillä pienonen?"

"On, ja hänen nimensä on Ferdinand eli Fumps — se on lyhempi. Puhuinhan teille eilen..."

Minulla ei ollut aavistusta puolestakaan, mitä oli edellisenä päivänä puhuttu, ja hämmästykseni siitä, mikä nyt tuli tietooni, ei sentähden ollut ensinkään teeskennelty.

"Katsokaa kuinka makeasti hän nukkuu, pieni enkeli!" — Nuori äiti avasi hiukan mytyn toista päätä. Mutta kun minä kumarruin ihailakseni nukkuvaa enkeliä, puskipivat vaunut kiveä vastaan, ja minun nokkani puski pikku Fumpsin nokkaa vastaan.

Onnettomuus, jonka tällä tavalla sain aikaan, oli kauhistuttava. Pikku Müller kiljasi kuin ärsytetty jalopeura — ja minä olin ärsyttänyt häntä! Mimmi-äiti heitti minuun niin vihaisia silmäyksiä kuin hänen silmänsä kykenivät lennättämään, ja minä istuin murtuneena ja surullisena nurkassani, välittämättä mitään siitä, että vakkoja ja vasuja putoeli etu-istuimelta toinen toisensa jälkeen syliini. Pyörät tärisivät ja jyskivät, akkunarudut helisivät, ulkona pauhaili maailmakaupungin melu, vaunujen sisällä lasketteli taiteilialapsi kostonvirsiä — ja oivallisena kumukoppana näille kaikille äänille olivat aivoparkani. Olin varma siitä, etten hengissä pääsisi näistä ajopeleistä; suljin silmäni ja pistin etusormet korviini. Se ei auttanut mitään; päätäni jyhmäsi vielä pahemmin. Ja minä kun olin kuvaillut itselleni, miten herttaista olisi olla tämän suloisen naisen matkatoverina, seisoa hänen kanssaan laivan reelingin vieressä, katsella auringon laskua ja sitten pakoittaa häntä kuulemaan minun lyyrillisiä runoelmiani! Voi, voi! Kuka, kuka on hävittänyt sinua, kaunis maailmani? Sen olet tehnyt sinä, Ferdinand Müller nuorempi, sinä Fumps! Lastenmurhajutuissa pitäisi aina otettaman lukuun lieventäviä asianhaaroja.

Lopulta eivät hermoni voineet kestää tavatonta jännitystä. Voitin kun voitinkin luonnollisen kainouteni ja huusin, minkä jaksoin, saadakseni rintalapsen huudolta ääneni kuuluviin:

"Mutta hyvä rouva Müller, antakaa hänen toki saada vähän ruokaa! Minä katson sillaikaa toisaalle."

"Ei, hän on oppinut syömään tuttia", vastasi kaunottareni; "mutta enhän sitä voi täällä vaunuissa lämmittää."

"Antakaa hänelle mitä tahansa", huusin minä.

"No, odottakaahan, minä laitan hänelle sutin, vaikka se sotii periaatteitani vastaan."

Toisissa olosuhteissa olisi varmaan ollut sangen hupaista kuulla lapsellisen pikkurouvan puhuvan periaatteistaan, mutta nyt, kun hän laski syliini lapsen, siksi aikaa kuin hän kääri sokuripalasen puhtaan nenäliinaseen kulmaan, siten tehdäksensä niin sanotun sutin eli tutin, nyt...

"Mutta, rouva Müller, myttyhän on aivan kostea!" huudahdin hämmästyneenä; "lapsiparka on hikoillut kauheasti."

"Oh, se ei tee mitään", vastasi Mimmi-rouva välinpitämättömästi, "niin on aina laita pienten lasten."

Suti auttoi ja me pääsimme kuulemasta pikku Ferdinandin kirkunaa aina Blackwellin höyrylaivasillalle asti, johon vaunuilla-kulkumme noin kahden tunnin matkan jälkeen päättyi. Siinä kohtasi minua toinen onnettomuus tänä onnettomanä päivänä. Purkaessani vaunujen runsasta sisällystä liukui jotakin vasujen välistä ja — siinä makasi tuhansissa palasissa kivikadulla Fumpsin suuri maitopullo.

"Oi, mitä olette tehnyt?" huudahti rouva Müller seuraten silmillään valkoista virtaa, joka katukivien lomitse haki itselleen tien Themiin. "Nythän täytyy pikku poikaraukkani kuolla nälkään, sillä

höyrylaivalla varmaankaan ei saa maitoa."

Ja hän purskahti itkuun.

"Tyyntykää, hyvä rouva Müller", koetin minä lohduttaa; "laivoissa on usein lehmiä, niin, niitä on aina, luulen minä. Kiirehtikää nyt; laiva on kohta valmis lähtemään."

Me riensimme laivaan oikein yhdennellätoista tunnilla, sillä kymmenen minuutin perästä lähtisi laiva, ilmoitti muuan matruuseista.

"Olkaa hyvä ja kuulustelkaa, onko lehmiä laivassa", pyysi Mimmi-rouva juuri kun olin aikeessa, pieni matkareppu kädessäni, mennä alas kojuuni. Heitin repun kädestäni ja kiiruhdin välikannelle, jossa tavallisesti on elukkojen paikka postilaivoissa. Moniääninen mylviminen kohtasi sieltä korviani. Syvä, huojentava huokaus pääsi rinnastani. Kuusi oikein pulskaa lehmää... Mitä? Enkö pettynyt? En — en pettynyt! Siinä oli härkiä, ihan vain härkiä, kuusi härkää!

En uskaltanut kertoa tätä masentavaa uutista matkatoveriraukalleni. Riensin hypäten rantaportaita maalle ja olin vähällä töytätä kumoon kultanauhahalakkista herraa, laivan kapteenia. Hän mumisi jotakin kirouksen tapaista, mutta minä en siitä välittänyt.

"Antakaa laivan viivähtää muutamia silmänräpäyksiä, herra kapteeni; tulen paikalla takaisin."

Ja samassa ryntäsin eteenpäin.

Mutta mistä saada maitoa tässä tulisessa kiireessä? Vastapäätä rantaportaita oli kolme pientä kurjaa myymälää: lumppupuoti, jonka oven ulkopuolella riippui pari vanhoja housuja, purutupakka-, tervaharja- ja köysipuoti sekä eräs "stillhouse_." En tiedä mistä syystä, mutta tähän viimeksimainittuun samosin ja huusin hengästyneenä:

"Maitoa, maitoa, antakaa minulle heti vähän maitoa!"

Puotimies tirkisteli minua, suu ammoltaan; hän ei uskonut korviansa. Varmaan luuli hän minua mielipuoleksi. Ja kun vielä kiivaammasti uudistin pyyntöäni, näytti hän minulle tupakasta mustuneita hampaitaan ja purskahti kaikuvaan nauruun. Mutta sitten avasi hän viereiseen huoneeseen vievän oven ja huusi:

"Tule tänne, Susanna, täällä on nuori herra, joka tahtoo kulauksen maitoa."

Ja nyt samosi laiha naishenkilö luokseni, mittaili minua vihasta säihkyvillä silmillä kiireestä kantapäähän ja lausui sitten kimeällä äänellä mielipiteensä, että minä epäilemättä olin inhottava "abstainer", yksi noita kurjia kirottuja "maistamattomia", jotka pilkkaavat kristittyjä ihmisiä ja tekevät häiriötä heille heidän luvallisessa ammatissaan. Hänen miehensä sylkäsi tämän saarnan kestäessä käsiinsä ja näytti haluavansa passittaa minua ulos puodista. Tuosta kaikesta huolimatta uskalsin vedota Susannan naisellisiin tunteisiin ja ilmoitin tulisimmassa kiireessä meidän surullisen asemamme. Ja toden totta — tuon laihan luurankoisen naisen rinnassa tykytti lämmin ja jalo sydän. Susanna otti pitkän harppauksen, ryntäsi viereiseen huoneeseen ja toi sieltä maitopytyn.

Mutta minulla ei ollut astiaa ja — samassa vihelsi "Argo" lähtöä. Susanna ei kumminkaan ollut neuvoton. Kiireesti sieppasi hän hyllyltä tyhjän viinapullon ja täytti sen maidolla. Minä heitin markan tiskille, ryntäsin ulos ja tulin rantaportaille juuri samassa, kun niitä hinattiin laivaan.

"Pidättäkää, pidättäkää!" huusin täyttä kurkkuani, mutta "Argo" asettausi hiljalleen liikkeelle. En huolinut varoittavista äänistä; tein aimo hyppäyksen. Se onnistui, ja Ferdinand Müller nuoremman kallis henki oli pelastettu.

Kapteeni seiso i komentajasillalla ja katseli voimistelunäytettäni. Mutta mitä mahtoikaan hän ajatella ihmisestä, joka juuri lähdön hetkenä vielä kerran jättää laivan, hankkiakseen itselleen — pullon viinaa! Onneksi minulle oli hänellä yltäkyllin tekemistä tuolla sillallaan, muuten kaiketi hän ei olisi jättänyt tätä asiaa siihen ylönkatsovaan silmäykseen, jonka hän minuun heitti.

Valkoverisen matkatoverini tapasin samalta paikalta, johon olin hänet jättänyt, kun menin härkien luo. Mimmi rouva istui siinä kumarassa matka-arkkuni päällä onnettomuuden oikein ihastuttavana kuvana, ympärillään kolmetoista vasua, vakkaa ja myttyä, ja koetti, vaikka turhaan, keinuttamalla ja laulamalla saada herännyttä leijonaa vaikenemaan. Hän itki liikutuksesta, kun minä kerroin hänelle kuinka hurjasti olin juossut Pontiuksesta Pilatuksen luo, se on: härkien tyköä Susannan tykö, ja hän kiitti minua niin ihmeen kauniilla kostealla silmäyksellä, että minä ihan kokonaan unohdin kaikki kärsimiseni ja tuskani ja aloin toivoa mitä parainta lähimmästä tulevaisuudesta.

"Se on kumminkin liiaksi rasittanut teitä, hyvä herra parooni. Te olette oikein surkean näköinen."

"Oh, se ei merkitse mitään. Raitis meri-ilma minua kyllä virkistää."

Hän oli asettanut äänellä varustetun mytyn polvensa päälle ja ojijensi kätensä ottamaan maitopullon, jonka minä kiireesti hänelle luovutin.

"Kuinka hyvä te olette!" sanoi hän suloisen miellyttävällä äänellä.
"Minä en saata teitä kylläksi kiittää. Onhan maito aivan tuoretta? — Hyi, ptyi!... Mitä tämä on? Sehän haisee inhottavan pahalta — palovinalta!"

Hänen äänensä oli kadottanut koko joukon suloudestaan.

"Se on hyvin mahdollista, hyvä rouva, että joskus on jotakin semmoista pullossa ollut", sopersin minä vastaukseksi ja sitten lisäsin: "mutta tiedättehän että väkiviinatilkkänen on hyvä vatsalle, olletikin matkoilla. Minä olen täysin vakuutettu siitä, että se vaikuttaa varsin terveellisesti pienokaiseenne, jos maidolla on makua siitä, mitä on ollut pullossa."

Pikku Ferdinand, toisin Fumps, oli nyt saanut näkyviinsä pullon ja osotti vireillä käsien ja jalkojen liikkeillä haluavansa tehdä sen likempää tuttavuutta. Stevartin ystävällisellä avulla sain minä Mimmi-rouvan, nuoren herra Müllerin ja heidän lukuisat kamssunsa kuljetetuksi naissaloonkiin. Väsyneenä ja ruhjoneena hoipertelin viimein omaan hyttiini, kiipesin ylivuoteeseen ja vaivuin melkein paikalla mitä syvimpään uneen.

Mutta kuvitteluvoimani oli vireillä. Kauhea unennäkö vaivasi minua. Sekaisin siinä hyörivät nuo kuusi härkää, Ferdinand Müller, liikanimellä Fumps, ja Susanna rouva, *the still housen* emäntä, kunnes tuima kapteeni esiintyi, asetti pääni pölkylle ja alkoi kauhean suurella, viinapullon muotoisella moukarilla takoa onnetonta kalloani. Mitä jyrinää siinä oli. Vihdoin heräsin, ja — tuo tahdin mukainen jyrisevä ääni ei ollutkaan mikään tyhjä mielenkuvitus; minun korvani humisivat ja päätäni pakotti, jotta olin vähällä uskoa sen vielä olevan noiden moukari-iskujen alaisimena. Tahdoin huutaa, mutta sain vain puserretuksi esiin muutamia ähkyviä ääniä. Minusta oli kuin olisi joku istunut vatsassani, pistänyt käsivartensa kurkkutorveeni ja koettanut sisältäpäin kuristaa minua. Koetin avata silmäni, mutta siinä oli kohta joku painamassa peukaloillaan silmäautojani. Jopa jouduin aivan raivoon ja aloin hosua ja potkia ympärilleni ja — kratsch, klirr! — siinä kaiketi oli jotakin lasista, ja samalla tunsin polttavaa tuskaa oikeassa kyynäspäässäni. Kun nyt kauhistuneena hypähdin ylös, puskin pääni oikein tuntuvasti hytin kattoa vastaan, johon tuskin oli puolen metriä päänaluksestani. Kaikkien ensimmäiseksi havaitsivat vihdoinkin auenneet silmäni harmaan, hyvin tutun vaatekappaleen, joka samassa katosi mereen vuoteeni tasalla olevasta akkunasta. Sitten tarkastelin kyynäspäätäni. Siitä tihkueli verta — ja nyt sain viimein selville mitä olin tehnyt. Toisella käsivarrellani olin lyönyt pirstaksi seinään kiinnitetyn peilin ja toisella kädelläni lakaissut pois lasin ja kupukan lampusta.

Juuri kun tämä kaikki oli selvinnyt minulle, astui stevartti hyttiin puhdistamaan tappelukenttää. Hänen tottuneet korvansa olivat, näet, oikein käsittäneet tuon kilisevän äänen.

Hän heitti minuun hävyttömän ja halveksivan silmänluonnin; sitten korjasi hän lasisirpaleet ja sanoi:

"*Fits, sir?*" (suonenvedon tempaus, herra?)

"Suokaa anteeksi — tein sen hajamielisydestä."

"Vai niin! Toiste kun tahdotte olla hajamielinen, niin katsokaa, että pääsette helpommalla. Nykyinen hajamielisyysenne maksaa 6 markkaa."

Tämä ilmoitus sai minun ajattelemaan kukkaroani, joka Kalle Ferdinandin jalomielisyydestä oli kovin kutistunut.

Sillaikaa kuin mies kokoili lasisirpaleita, kysyin mitä kello oli.

"Kohta kai soitetaan aamiaiselle."

"Mitä?" huudahdin hämmästyneenä. "Lähdimmehän kello 2 päivällä Lontoosta?"

"Aivan oikein, ja nyt on meillä toinen päivä ja kello on 11. Olette nukkuneet kaksikymmentä yksi tuntia."

"Kaksikymmentä yksi tuntia! Mutta minähän heittäysin vaate päällä vuoteelleni?"

"Aivan oikein! Kun tulin sytyttämään lamppua, herätin teitä ja autoin teitä riisumaan. Ja saksalainen herra, jonka vuode on allanne, sanoo että teitä vaivaa enemmän kuin kohtalainen pohmelo. Hän näki,

kun te hypäsitte laivaan, suuri pullo viinaa kädessänne."

Tunnustelin päätäni ja koetin järjestää muistojani. "Kohtalainen pohmelo — minulla! Mutta sehän oli toissapäivänä!" kuiskasin itselleni.

Stevartti seisoi jo ovella. Vielä kerran kääntyi hän puoleeni ja sanoi:

"Pyydän anteeksi, mutta ettekö ole se nuori herra, jota eilen seurasi *that little fair lady and screeching baby* (valkoverinen rouva ja huutava kakara)?"

Minä myönsin päännykähdyksellä.

"Siinä tapauksessa tulee teidän mennä katsomaan rouvaraukkaanne ja pientä lasta, jotka ovat hyvin sairaita."

Sen sanottuaan meni stevartti matkaansa.

Minun rouvaani! Minun pientä lastani! Ja ne olivat pahoinvoipia! Mutta olinhan minä itse pahoinvoipa; sairaampia kuin minä ne eivät voineet olla. Kaikki valtameren sillit eivät olisi voineet mitään sille kauhealle kurjuudelle, joka vallitsi minussa. Päätin kumminkin nousta kannelle, viileältä ilmalta kun toivoin virkistystä.

Vasta monien ponnistusten jälkeen onnistuin saamaan vaatteet ylleni; laiva keikkui kauheasti ja aina kun se kallistui, keikahdin hyttini toisesta seinästä toiseen. Vihdoin olin saanut pukeutuneeksi ja kuljin hapuellen ruokasaliin saadakseni jotakin ravintoa: enhän ollut neljäänkolmatta tuntiin mitään syönyt.

Mitä maukkaita ruokia olikaan pöydällä! Mutta jos mitä otin syödäkseni, pani luonto vastaan, ikäänkuin olisin ollut nielemässä villasukkaa. Sitä paremmalta maistui väkevä portviini.

Olin juuri tyhjentämässä kolmatta lasia, kun eräs vanhempi herra äkkiarvaamatta tarttui käteeni ja sanoi äänellä, joka muistutti poliisimiestä, kun hän puhuu pahantekijälle:

"Nuori mies, te rakastatte liian paljon väkeviä; te pilaatte varmaan sillä itsenne. Minä pidin teitä jo eilen silmällä ja minun täytyy tunnustaa, että suuresti hämmästyin, mitä näin. Minulla on, näette, arveluttava onni olla teidän hyttitoverinne, nuori mies."

Tämä oli minusta enemmänkin kuin liikaa, ja unohtaen kunnioitusta, mikä on harmaalle parralle annettava, ja omaa vihriää nuoruuttani, huudahdin:

"Herra, mitä luulette? Minä en ole teidän nuori mies."

"Mitäkö luulen?" vastasi epäkohtelias maanmieheni, "ei muuta kuin että minulla on ihmiskokemusta, nuori mies, ja kentiesi tulette vastoin tahtoannekin tilaisuuteen tunnustamaan silmiäni tarkkuutta. Vastaiseksi tarkoitan vain hyvää ja neuvon teitä ajoissa kääntymään. Tiedättekö mitä *dilirium tremens* on?"

"*Dilirium tremens*?" Minä tirkistelin miltei kivettyneenä vanhaa herraa.

"Niin, nuori mies! Se teitä varmaan kohtaa jonakin päivänä, jollei se jo ole kohdannut. Jättäkää nyt portviini rauhaan, olkaa niin hyvä, ja menkää kannelle — siellä kentiesi virkistytte. Muussa tapauksessa autan minä teitä ylös rappusia."

Pakenin kuin olisi paholainen ollut kintereilläni. Millä olin minä, onneton *mulus*, ansainnut näitä katkeria solvauksia? Eilen olin vähällä tulla päistikkaa potkaistuksi alas rappusia, siitä syystä että muka olin "maistamaton", ja tänään uhattiin heittää minut ylös rappusia, sentähden että olin auttamaton juoppo. Onkohan kellekään viattomalle ennen käynyt näin ohraisesti?!

Tuskin olin päässyt kannelle, niin kadotin tasapainon ja kolkahdin suoraan suojan puolelle. Kuinka ihanaa! Aava meri viheriöine, vaahtoisine laineineen, delfiinit, jotka tyytyväisinä loiskivat haaleassa vedessä ja järkeillä silmillään katselivat laivaamme, ja sitten tämä miellyttävä keinuminen, joka niin omituisesti vaikuttaa mieleemme! Mutta — mitä auttoi se minua? Pitkällisestä paastoomisesta rasittunut ruumiini ei sitä kestänyt. Sanomattoman viheliäisessä tilassa hoipertelin jälleen rappusia alas hyttiini, jossa stevartti auttoi minua vuoteeseeni.

En ollut kauan siinä maannut, kun kauhukseni vanhus, joka oli ennustanut, että joutuisin viinahulluksi, avasi oven, ryntäsi luokseni, pudisti nyrkkiään ja sanoi, tahi oikeammin sihi:

"Kurja, mittanne on täysi! Sitä en kumminkaan olisi uskonut teistä! Eikö riittänyt, että jätätte itsenne viinapirun omaksi; vaatiiko paholainen että vielä myrkytätte pientä, viatonta lastanne?"

"Mitä, minun lastani?"

"Niin, viatonta lapsiraukkaanne, jonka maitoon olette sekoittaneet viinaa. Te ette voi sitä kieltää — kaikki naiset ovat haistelleet sitä ja samoin minäkin. Niin, te olette hyvä te, kaksoismurhaaja!" Sen sanottuaan meni hän tiehensä ja paiskasi kiinni oven jälkeensä.

Kaksoismurhaaja! Sepä vain puuttui! Masentuneena koetin saada unta, mutta siitä ei tullut mitään ja puolen tunnin kuluttua tuli stevartti ilmoittamaan, että pieni lapsiraukkani sai koko naismaailman aivan epäilykseen huudoillansa, että äiti, onneton vaimoraukkani, oli enemmän kuin puolikuollut pahoinvoinnista ja levottomuudesta ja että hän hartahasti tahtoi puhutella minua.

Minua! Minähän makasin itse niin avun puutteessa kuin vastasyntynyt lapsi!

"Mene niin pitkälle, kuin tiesi riittää!" huusin voimattomassa raivossani. Ja stevartti meni, hänkin paiskaten kiinni oven, että kolisi.

Nyt luulin pulasta päässeeni ja toivoin saavani unohtaa kaikki vastoinkäymiset unen helmaan, mutta mitä vielä! Taasen, kun noin puoli tuntia oli kulunut, aukeni ovi ja sisään astui itse kapteeni.

"Herra Meyer, vai mikä teidän nimenne on", ärjäsi hän vihaisesti, "näinkö täytätte velvollisuuksianne isänä ja puolisona? Tulen ilmoittamaan teille että kaikista päättäen viaton lapsiraukkanne varmaankaan ei ole hengissä, kun tullaan satamaan, ja että rouvaparkanne on huolista ja surusta kuolemaisillansa."

"Samoin kuin minä itse", änkötin vastaukseksi ja vetäysin kokoon peitteen alle, kuten mato, jonka päälle on astuttu.

"Kuinka? Te tahdotte siis että viaton lapsiraukkanne..."

"Jättäkää minut rauhaan lapsiraukkoinenne", huusin. "Minua ei liikuta ollenkaan viaton laps..." Pahoinvointini, joka tahtoi purkautua, keskeytti minua.

Kapteeni kävi tulipunaiseksi kauhistuksesta. "Luonnoton isä, heittiö, eläin ihmisen haamussa!" huudahti hän.

Noin viisi minuuttia sen jälkeen herätti minua horrotilastani joukko ääniä, jotka tulivat yhä lähemmäksi. Stevartti tempasi kiivaasti auki oven ja huusi hengästyneenä:

"Bolt the door, sir — they are a comin' to lynch you!" (Salvatkaa ovi, he tulevat tappamaan teidät!)

Millä vauhdilla nyt pääsin vuoteestani! Ja ihan parahiksi, sillä tuskin olin saanut oveni säppiin, niin jo oli joukko nyrkkejä sitä paukuttelemassa. Mutta minä — minä hyppäsin toiseen vuoteeseen, vedin peitteen pääni yli ja — kadotin tajuntani.

Kun heräsin oli sysimusta yö. Ilma oli ahtaassa hytissä tukehduhtavan kuuma. Minun täytyi päästä kannelle, maksoi mitä maksoi. Päivän kauhistukset olivat minusta tehneet kuoleman ylönkatsojan. Jos nuo ilkiöt vielä väijyivät minua ja aikoivat täyttää uhkauksensa, niin he varmaankin heittäisivät ruumiini mereen, kun olivat tappaneet minut. Tämä ajatus ei, kumma kyllä, kauhistuttanut minua, päinvastoin — minun teki mieli jotakin suolaista. Avasin oven ja hiivin kenenkään huomaamatta onnellisesti ulos salin kautta ja sitten ylös rappusia. Ensimmäinen jonka tapasin, oli pelastajani stevartti. Osoitin häntä kohtaan kiitollisuuttani antamalla hänelle runsaat juomar rahat ja pyysin hänen hankkimaan minulle oikein lujan aterian, sillä kun viimeisen vuorokauden kuluessa vatsani menopuoli hyvin suuressa määrässä oli voittanut tulopuolen, niin oli joltinenkin vaillinki syntynyt. Vaikkakin kyökki jo oli suljettu, hankki tuo kunnollinen mies minulle kylmän lampaan kintun, jossa vielä oli joltisesti lihaa. Kun en nähnyt ketään välikannella menin sinne ja asettausin kiitollisena ja vaatimattomana istumaan, selkä etumastoa vastaan. Jyrsein siinä kaikessa rauhallisuudessa kinttuani ja ihaelin kirkasta tähtitaivasta. Pitkä uni oli tehnyt minulle hyvää, ja samaa teki nyt raitis yöilma. Minä näin avosilmin unta, oikein ihanaa unta, ja olisin varmaan saanut seipitetyksi runonkin, jollei valkoverinen holhottavani ja pikku Fumps, kun niitä ajattelin — ja sitä en voinut olla tekemättä — olisi häirinnyt ajatusteni vapaata lentoa. Oi, kuinka toisin olin itselleni kuvailut tätä kulkua meren yli! Ja nyt!? Mutta kokematon nuorukainen kun olin, en tullut aavistaneeksikaan, että jotakin vielä paljoa pahempaa, kuin mitä tämä päivä jo oli tuonut mukanaan, oli minua odottamassa. Muussa tapauksessa olisin varmaan pää edellä syössyt mereen ja siten ennen aikojaan jättänyt sikseen koko tulevan kuuluisuuteni!

Olin iloinnut noin pari tuntia takaisinvoitetusta voimastani ja hyvinvoinnistani, kun loistomajakat tulivat näkyviin. Siinä otimme luotsin laivaan ja suuntasimme kulkumme Elbevirtaan. Kuta lähemmäksi tulimme matkamme määrää, sitä suuremmalla huolella ajattelin velvollisuuksiani kaunista matkatoveriani ja hänen lastansa kohtaan. Olisiko todellakin äänekäs poikanulikka ottanut kuollakseen alkohoolimyrkytykseen? Oliko soma pelimannin-rouva heittänyt henkensä? Vahinko, suuri vahinko — ei

hengestä, mutta rouvasta. Sydämeni takoi jotenkin rauhattomasti kylkiluitani, kun ajattelin, että palasin isänmaahani kentiesi kaksoismurhaajana — minä, joka olin lähtenyt maailmaan iloisena, vastaleivottuna ylioppilaana!

Jo välkkyi oikealla ja vasemmalla valoa; jo tunnin kuluttua olisimme me satamassa. Täytyihän minun sitä ennen saada selville holhottieni kohtalo. Hoipertelin peräkantta kohden. Tiesin suunnilleen, missä naisten sali oli. Tuolla kai se oli kannen alla, josta henkitorvi pisti esiin. Hiivin sinne, varovasti kuin varas, ja kallistin korvani torven suulle. Ja silloin kuulin sanomattomaksi ilokseni — vaikka Elbe pauhasi laivan keulaa vastaan, vaikka propellin akseli melusi allani ja masina puuhki — kuulin Ferdinand Müller nuoremman, niin sanotun Fumpsin, voimakasta ääntä ja vielä lisäksi luulin erottavani sanoja, jotka hinterpommernin kielellä kiittivät Jumalaa, että oltiin näin pitkälle päästy. Huolimatta viinapullosta ja meritaudista olivat äiti ja lapsi elossa; minä en ollutkaan kaksoismurhaaja.

Aamulla — noin kello kolmen tienoilla luulen — saavuimme Hampuriin. En enää pelännyt kosta, sillä matkustajilla oli yltäkyllin muuta tekemistä. Pääsin kun pääsinkin kauniin matkatoverini ja pikku enkelin kanssa, joka kaikeksi onneksi nukkui, eheänä maalle ja sain käsiini ajurin, jonka tuli kuljettaa meidät "ensimmäiseen parhaimpaan hotelliin."

Kysäsin tietysti kohta suurimmalla osanottavaisuudella Mimmi-rouvan vointia.

"Oi, olen voinut niin pahasti, niin kauhean pahasti", änkötti pieni rouva heikolla äänellä. "Luulin jo kuolevani."

"Minä myös", huokasin.

"Kaarle raukkani!" valitti kalpea rouva — hän piti varmaan minua miehenään. "Emme enää koskaan tee merimatkaa!"

En vastannut mitään, ja nyt vaipui pieni pää minun rintaani vastaan ja vaarallinen mytty makasi puolittain minun sylissäni. Tämä oli hyvin miellyttävää mielestäni; istuin suorana kuin kanto enkä liikahtanut, vaikka Mimmi-rouvan hatunliepeet kutkuttivat poskiani ja nenääni. Tunnustan kumminkin, etten ollut ollenkaan pahoillani, kun ajopelit pysähtyivät ja minun täytyi herättää vieroä nukkuvaa.

Ajuri näkyi käsittäneen käskyäni oikein korkealta kannalta, sillä hän oli pysäyttänyt erään korkean, komean rakennuksen edustalle Alsterilla. Kun olin maksanut kyydin, oli minulla kukkarossani vähän toista markkaa rahaa jäljellä. Mutta eihän parin tunnin viipyminen parhaimmassakaan hotellissa koko maailmaa maksaisi. Me aioimme, näet, vielä saman päivän aamupuolella jatkaa matkaamme rautatietä.

Saimme odottaa hyvän aikaa, ennenkuin vihdoinkin uninen palvelia avasi portin ja päästi meidät ynnä meidän kolmetoista myttyä sisään. Kysymykseeni saisimmeko kaksi huonetta, jossa kummassakin oli vuode, vastasi hän päännyykähdyksellä, otti avaimen mustan nimitaulun naulasta ja vei meidät kolmanteen kertaan, pitäen kynttilän niin viistossa, että steariinia koko ajan tippui kauniille matoille. Sitten kävi kulkumme tavattoman pitkää läpikäytävää, jossa ovi oli oven vieressä ja jokaisen edessä puhdistettavaksi asetettuja kenkäpareja, kunnes palvelia viimein avasi oven, astui sisälle, sytytti nuo tavanmukaiset kaksi kynttilää ja mumisi: "Olkaa niin hyvät! Hyvää yötä!"

"Täällähän on oikein hienoa", sanoi rouva Müller, kun palvelia oli lähtenyt, heittäen väsyneistä silmistään pikaisen luonnin ympärillensä. Sitten asetti hän mytyn, jossa Fumps yhä nukkui, varovasti huoneen toiselle vuoteelle.

"Kyllä!" myönsin minä ja lisäsin, kiiruhtaen ovelle, joka näkyi vievän toiseen kamariin, "minun huoneeni on epäilemättä tässä vieressä."

Varovasti tartuin avaimeen. Mitä? Ovi oli suljettu; sen edessä oli toisella puolella marmorinen pesukaappi!

"Oi, armollinen rouva!" änkötin aivan ymmälläni, "palvelialurjus on käsittänyt minua väärin. Varmaan luuli hän että olimme — aviopari. Riennän paikalla alas ja koetan saada hänet käsiini."

Olin juuri lähtemäisilläni, kun Mimmi-rouva ryntäsi jälkeeni, tarttui käsivarteeni ja huudahti:

"Mitä ajattelettekaan, parooni! Ettehän toki aio jättää minua tänne yksin? Silloin kuolen pelvosta."

"Minä — — korkeasti kunnioitettu rouva, minä ajattelin vain, että koska emme — niin sanoakseni — olekaan toistemme kanssa — tuota niin — naimisissa — niin ajattelin..."

"Oh, ketä se täällä koskee!" keskeytti Mimmi-rouva minua. "Olenhan niin peloissani, että — olen kuolla. En ole koskaan ennen maannut yksin missään huoneessa, ja jollette ajattele pahaa minusta ... oi, hyvä parooni, jääkää tänne — jääkää turvaamaan minua ja minun pikku Fumpsiani!"

Hän oli niin ihmeen soma auttamattomuudessaan, että minä tulin oikein liikutetuksi. Minäkö ajattelin pahaa hänestä! Sydämeni oli niin puhdassininen kuin Mimmi-rouvan lempeät silmät.

"Jos vain tahtoisitte mennä ulos ja seisoa oven takana, kunnes minä yskäisen", sanoi hän ja puristi kiitollisuudella kättäni.

Minä menin pimeään käytävään; seisoin siinä ja odotin hänen yskäystä. Viisi minuuttia, kymmenen minuuttia! Kuinka kauhean hitaasti aika kului! En uskaltanut edes jaloitella. Likeisissä suojissa yskittiin ja kuorsattiin niin kauheasti että minun siinäkin, missä seisoin, oli vaikea kuulla sovittua merkkiä. Painoin monta kertaa korvaani ovea vastaan, mutta en kuullut mitään. Vihdoin uskalsin hiljaa koputtaa ovelle. — Ei vastausta! Vielä kerran — ei vastausta!

"Varmaan on hän vaipunut uneen ja unohtanut koko yskimisen", ajattelin ja avasin vihdoin hiljaan oven. Pieni rouva makasi jo vuoteessaan, mutta hän oli valveillaan ja viittasi minulle.

"Miksi ette ole tullut ennemmin", kuiskasi hän, kun olin tullut hänen luokseen. "Olen maannut täällä jo ainakin neljänneksen tuntia."

"Ettehän ole yskineet; en ainakaan ole mitään kuullut."

"En, enhän sitä voinut; silloinhan olisin herättänyt Fumpsin. Katsokaa, kuinka makeasti hän nukkuu!"

Oli todellakin miellyttävää nähdä pienen, kaljun lapsenpään siinä pistävän esiin valkoisten lakanain lomasta nuoren äidin vieressä. Mutta kun jo kerran ennen olin ihmetellessäni nukkuvaa Pumpsia saanut aikaan suuren onnettomuuden, mumisin vain jotakin noiden kahdentoista partakarvani takaa ja vetäydyin jonkinmoisella kiuruudella takaisin.

"Hyvä parooni", kuulin Mimmi-rouvan kuiskaavan, "älkää tehkö melua saapasnihdillä; olkaa hyvä ja asettakaa minunkin kenkäni etehiseen, puhdistettavaksi."

Riisuin kengät jalastani melkein kuulumattomasti ja asetin ne ynnä matkatoverini kengät oven taakse.

"Oletteko oikein lukinneet oven?" kuului taaskin kuiskaus vuoteelta.

"Olen", vastasin yhtä hiljaan.

"Mutta — — olkaa hyvä ja vääntäkää avain vielä kerta ympäri."

En ymmärtänyt mitä varten, mutta tein kumminkin, mitä Mimmi-rouva käski.

"Ei", huudahti hän; "nythän te aivan varmaan lukitsitte oven auki."

"En, sitä en tehnyt. Väänsin avaimen kahdesti ympäri."

"Todellako?"

"Aivan varmaan."

"Ovatko muutkin ovet lukitut?"

"Ovat."

"Sekin, jonka takana pesukaappi seisoo?"

"Niin, kyllä sekin."

"Olkaa hyvä ja katsokaa vuoteitten alle. Minä pelkään niin kauheasti."

"Mitä tulee minun sieltä katsoa?"

"Onhan joku voinut sinne piiloutua. Pelkään niin kauheasti, että sinne on joku kätkeynyt."

Itsessäni ihmetellen, että niin paljon turhamaisuutta, kauneutta ja viattomuutta saattoi asua yhdessä ihmisessä, otin kynttilän ja kurkistin vuoteeni alle.

"Ei siellä ole mitään", sanoin lohduttaen.

"Entäs minun vuoteeni alla?"

Heittäysin polvilleni hänen vuoteensa viereen.

"Ei sielläkään."

"Oletteko ihan varma siitä?"

"Olen, ihan varma!"

"Kiitoksia, hyvä parooni. Mieheni täytyy aina kurkistaa vuoteitten alle, muuten en saa unen rahtua silmiini."

"Saanko nyt sammuttaa kynttilän?"

"Kyllä, jollette enää sitä tarvitse. Hyvää yötä!"

Hän ojijensi minulle pienen kätensä ja minä suutelin sitä, mutta joltisesti jäähtyneenä.

Olin kyllä nukkunut suurimman osan aikaa laivamatkalla ja lakanat olivat kuten koko maailman hotelleissa kylmät ja kosteat, mutta sittenkin vaivuin pian makeaan uneen. Laivan keinuva liike tuntui vielä ruumiissani ja korvissani soi meren aaltojen loiske. Uneni kävi yhä syvemmäksi.

Mutta kylläpä oli ihmeellistä, että vaikkakin olin mitä syvimässä unessa, niin oli minulla kumminkin selvää tietoa tästä keinumisesta ja loiskeesta. Viimeksi mainittu kävi mielestäni yhä voimakkaammaksi, ikäänkuin olisi väkimyrsky syntymäisillään. Kuulin selvään kalalokkien ja myrskylintujen kirkunaa, johon sekausi masinan puuhkiminen, se kun kävi yhä kovemmaksi. Varmaan oli höyryn paino äärimmillään. Rumpumpumpum! Oi, kunpa vain ei höyrypannu räjähtäisi! Komantosillalta kuului kapteenin ääni, vaikka melkein myrskyn pauhinaan katoomaisillaan...

"Eikö tästä riivatusta melusta loppua tulekaan? Hulluksihan tästä kaikesta tulee!" ärjyi ääni vuoteeni päässä ja siinä olevaa ovea paukutteli nyrkki.

Samalla kolkutettiin, vaikka hiljemmin, toista ovea, sitä, joka seisoj pesukaapin takana, ja surkean kimelä ääni kuului:

"Mutta, rouvaseni, mitä teettekään kakaralle? Lapsihan huutaa ihan pilalle kaunista ääntään. Antakaa hänelle jotakin makeata? Enkö saisi tarjota vähän kokolaatea — se on herrojen Jordanin ja Dimaussenin tehtaasta Dresdenissä."

Tämä siis oli kuumennettu masina! Myrskyn pauhinasta taasen piti ihmelapsi Fumps huolen.

Olin juuri kohonnut istualleni, tehdäkseni äänekkään pojan äidille kohteliaita ja vakavia muistutuksia, kun näin Mimmi-rouvan seisovan vuoteeni vieressä, huutava mytty sylissänsä.

"Oi näitä kauheita herroja!" valitti pikku rouva nyyhkien; "nehän eivät siedä kuulla pienen lapsen itkuakaan, käyttämättä, itseään villipetojen tavoin. Pitäkää, hyvä parooni, häntä sen aikaa kuin lämmitän hänelle hiukan saksankuminateeta!"

Ja odottamatta myönnytystäni lasi hän syliini tuon kohti kurkkuaan parkuvan ja potkivan mytyn. Olin tosin kerran ennen pitänyt lasta sylissäni, mutta tuo lyhyt harjoitus ei tehnyt minua soveliaaksi täyttämään tätä paljon vaikeampaa tehtävää. Minä keinuttelin pikku Fumpsia sen kuin jaksoin. "Pyschvyschvysch!" Ei, ei mikään auttanut. Puhuttelin häntä ystävällisesti. "Tu-tuu-tuu-tuu, ole hiljaan ja kiltti, niin saat sokuria!" Ei, ei auttanut. Taputtelin myttyä alta ja päältä, tanssautin sitä ylöspäin ja alaspäin — ei, ei siitäkään apua!

Tuo kuminatee ei tahtonut ensinkään ottaa lämmitäksensä ja viereisissä huoneissa oliat antoivat mitä tehokkaimmalla tavalla kuulla mieliharmiensa. Korviani särki kuin olisin seisonut katetulla rautatien asemalla, veturin kiljuessa ihan vieressäni. Tuota kaikkia eivät hermoni kärsineet ja minä huusin armottomalle Fumpsille:

"Etkö tahdo pitää suutasi, sen mokoma elukka!"

Ja todentotta, pikku ilkiö vaikeni ja katseli minua hämmästyneenä, muljotellen kyneleisiä, kirkkaita silmiään. Mutta sitten vetäysivät suupielet jälleen alaspäin, silmät ummistuivat, pienet käsivarret alkoivat hosua ja — iii! Siinä syntyi uusia ja vielä kirkkuvampia säveleitä.

"Hyi, herra parooni! Kuka tuolla tavalla ärjyy pienelle lapselle!" huudahti suuttunut mamma itkuun hyrähtäen ja temmaten lemmittynsä minun arvottoman sylistä. "Miehet nyt eivät kelpaa mihinkään! Fumpsiparkani, oma sydänkäpyni, mitä ovatkaan ne tehneet sinulle?"

Minä heittäysin kyljelleni vuoteeseeni että jymähti ja vedin peitteen korvieni yli. Nyt vasta ymmärsin ystävääni Kalle Ferdinandia! Vielä toissa päivänä en kuolemakseni käsittänyt mahdolliseksi, että tunteellinen mies voi vapaaehtoisesti ja epämääräiseksi ajaksi erota niin ihanasta vaimosta kuin Mimmi-rouva oli; mutta nyt — nyt käsitin sen täydellisesti. "Oi pyhä Antonius!" huokasin, "jos olisin jo saanut jättäneeksi hänet Hinterpommernin rajan toiselle puolelle! En nai koskaan — tahi, jos nain, niin lesken,

jolla on täysikasvuisia lapsia!"

Vihdoin oli tee lämminnyt ja minä pääsin rauhaan. Päätin nukkua, enkä herätä, vaikka kymmenenkin Fumpsia huutaisi vuoteeni ympärillä. Mutta mitä päätöksistä! Kohta sen jälkeen tarttui pelimannin rouva käsivarteeni ja kuiskasi pelästyneenä:

"Kuuletteko! Joku siellä ulkona hissuttelee! Nyt raapitaan ovea! Voi, voi! Onko teillä revolveria?"

Minun täytyi taasen kohoutua ja kuunnella. Mitä oli tuo epäilyttävä ääni? Hotellin palvelia, joka kokoili ovien ulkopuolelle asetettuja kenkiä. Vihdoin kun olin tämän saanut selvitettyksi holhotilleni, soi hän minun nauttia parin tunnin kestäväää unta.

Oli kirkas selvä päivä kun heräsin. Valkoverinen pelimannin rouva oli jo aikaa sitten noussut. Hän oli pukeutunut valkoiseen aamutakkiin, joka oli hänelle hyvin omansa, ja istui akkunan vieressä, leikkien pikku Fumpsin kanssa, siinä hiljaan hyräillen jotakin laulua. Minä makasin monta minuuttia ja katselin tuota miellyttävää näkyä, ennenkuin hän huomasi, että olin herännyt.

"No vihdoin viimeinkin!" sanoi hän; "teillä on unta, että oikein kateeksi käy. Fumps on huutanut kolme erää, mutta ette ole liikahaneetkaan — kerran vain mumisitte jotakin. Ja nyt käy kello yhtätoista!"

"Yhtätoista! Ja kaksi minuuttia ennen kahtatoista menee juna! Miksi ette ole herättänyt minua, rouva Müller? Menkää nyt ulos vähäksi aikaa, olkaa niin hyvä — minä puen hyvin nopeaan ylleni."

Hän teki niinkuin käskin ja pukiessani kuulin hänen tanssivan edes takaisin ja hyräilevän itseksensä. Hän oli sittenkin oikein miellyttävä, tuo pikku rouva, ja seikkailu olisi voinut olla hyvinkin huvittava, jollei vain tuota pientä pelimannin alkua olisi ollut. "Kyllä on hyvin ikävää", tuumailin itsessäni, "että lapset ovat niin tavattoman nuoria, kun ne syntyvät tähän maailmaan!"

Sitten söimme oivallisen aamiaisen. Mimmi-rouva kaasi kahvikupit kukkuroilleen ja teki voileipiä, ja pikku Fumps oli entisiin tapoihinsa nähden hyvinkin sävyisä. Kummako että olimme erittäin hyvällä tuulella? Ilmakin oli ihmeen kaunis ja lämpösessä auringon paisteessa kimalteli Alsterin vesi oikein viehättävästi. Silloin tuli kyyperi sisään, toisessa kädessään lasku, toisessa kirja, johon matkustavaisten tulee kirjoittaa nimensä. Kun hän oli saanut ne asetetuksi pöydälle, sanoin:

"Lähetäkää tänne palvelia, joka kantaa alas kapineemme; kymmenen minuutin kuluttua tarvitsemme ajopelit, jotka vievät meidät rautatien asemalle."

Kun kyyperi oli mennyt, loin silmäni Mimmi-rouvaan ja kysyin vähän hämilläni:

"Mitä kirjoitan tähän matkustajain kirjaan?"

"Tietysti kirjoitatte: K. F. Müller, soittoniekka, rouvansa ja pienen poikansa kanssa Lontoosta", vastasi hän nauraen.

"Niinkö kirjoitan?" — Ja hiukan vapisevalla kädellä piirsin minä nuo sanat kirjaan, kieltäen omaa, rehellistä nimeäni. Sitten loin silmäni laskuun. Siinä oli pippuria.

"Hui!" huudahdin. "Teidän täytyy antaa minulle anteeksi, että nyt vetoon teidän kukkaroonne; minun on aivan tyhjä."

"Minun kukkarooni? Mitä tarkoitatte?"

"Miehenne käski minun maksaa teidän puolestanne ja kirjoittaa muistiin summat. Olen sen tehnyt. Tässä näette. Olkaa niin hyvä."

"Eikö mieheni antanut teille rahoja minun menojani varten?"

"Ei penniäkään."

"Kuinka! Ja hän sanoi minulle..."

"Eikö teillä ole rahoja?" huudahdin ja vaalenin.

"Ei — ainoastaan pikku menojani varten. 'Matkarahasi olen antanut paroonille', sanoi mieheni."

"Se konna!" huusin minä.

"Oi, minä onneton, onneton vaimo! Rakas, kulta, parooni, älkää jättäkö minua tässä kauheassa hädässä."

"Jättää teidät! Kunpahan vain tietäisin, miten se voisi käydä päinsä. Koko omaisuuteni nousee 75 penniin."

"Ja minulla on vain 5 markkaa ja muutamia pennejä."

"Se ei riitä hotellin laskuun edes."

Kyypäri palasi samassa palvelian kanssa ilmoittamaan että vaunut odottivat.

Minä mumisin että olimme muuttaneet tuumamme, vaimoni kun ei voinut hyvin. Tuota sanoessani tunsin rehellisen omantuntoni peittävän punaisella lipulla koko kasvoni.

"Tuleeko herrasväki puolisolalle?" kysyi kyypäri.

Puoliselle! Minäkö, väärä aviomies ja nimenväärentäjä — minäkö esiintyisin päivällispöydässä hotellin suuressa salissa, jossa kentiesi joku tuntisi minut! Maailmahan on niin pieni ja aina niitä ystäviä tapaa, varsinkin silloin, kun ei ensinkään tahtoisi... "Ei, me haluamme saada ruoan kamariimme."

Kyypäri oli niin kohtelias, että ilmoitti puolisen maksavan hengeltä markan enemmän, jos ruoka kannettaisiin kamariin.

"Yhdentekevä!" ärjäsin hännystakkiselle miehelle. — Kun ei ole, millä maksaa, on tietysti yhdentekevä, kuinka suuri velka on.

Kyypäri poistui, heitettyään uteliaan silmänluonnin matkustajain kirjaan. Tuskin oli hän sulkenut oven, kun minä raivostuneena hypähdin paikaltani, juoksin huoneessa edestakaisin kuin haavoitettu pantteri ja koetin lepyttää mieltäni latelemalla mitä herttaisimpia mielenpurkauksia Kalle Ferdinandin jalouden johdosta.

Mimmi-rouva ei sillä välin tiennyt muuta parempaa kuin puristaa esikoistaan, "rakastettua sydänpäpyään" sydäntänsä vastaan ja päästää huokauksia ja voivotuksia, joihin Pumps uskollisesti yhtyi koko kurkkunsa täydeltä. Jos luonnoton isä olisi nähnyt uhriensa kyyneleitä ja kuullut jälkeläisensä korvia vihlovalla äänellä kutsuvan taivasta kostajaksi, niin kyllä olisi hänen sydämensä heltynyt. Onneksi hänelle oli Pohjanmeri välillämme, sillä nyt olin sillä tuulella että olisin antanut keppini tahdittaa hänen selkäänsä.

Johonkin oli kumminkin ryhdyttävä. Mihin? Oi, pyhä Antonius, mitä piti minun tekemän? Mistä saisin rahoja — varastamatta?

"Kuinka onneton olen, kuinka sanomattomasti onneton!" nyyhki Mimmi-rouva. "Minun Ferdinandini! Onko tämä kaikki totta? Hän oli aina niin kiltti minua kohtaan. Enhän minä hänelle ole mitään tehnyt — ainoan kerran vain, kun sanoin, että hänen viulunvingutuksensa olivat kauhistuttavat; mutta enhän minä vielä silloin tiennyt, että hän itse oli sepittänyt niitä. Fumps-parka, armas, rakas silmäteräni! Nyt täytyy meidän kuolla nälkään, emmekä koskaan pääse mummon luo Belgardiin."

"No, no, rouva Müller! Ei sitä toki vielä nälkään kuolla", lohduttelin minä. "Olenhan aluksi antanut käskyn että pöytämme täällä on katettava." Ja kun äiti ja lapsi eivät sittenkään herenneet itkemästä, silittelin minä toisella kädelläni pienoisen kaljua päätä ja taputtelin äitiä olkapäälle.

Tässä lohduttajan toimesta paraikaa ollessani avattiin ovi ja sisään astui palveliatar, joka jo minun nukkuessani oli saanut käskyn Mimmi-rouvalta tuoda rievää maitoa Fumpsia varten. Hyvän tytön kävi kohta sääliksi pientä huutajaa. Hän otti mytyn äidin sylistä, ja sillaikaa kuin Mimmi-rouva uudelleen laittoi keittimensä kuntoon, tanssi hän rallattaen ympäri huonetta, jotta mytty vihdoinkin näki hyväksi vaieta ja silloin tällöin vain päästi yksityisiä huutoja, joita molemmat naiset säestivät miellyttävällä naurulla.

Äkkiä kutsuttiin hyvänsävyisä palveliatar ulos ja minä asetuin akkunan eteen, jossa ruutua rummuttaen katselin liikettä Alsterilla ja koetin ponnistaa järkeäni, löytääkseni jotakin apukeinoa.

"Oletteko keksineet mitään neuvoa, herra parooni?" kysyi vihdoinkin Mimmi-rouva hiljaan.

Minä käännyin ja vastasin miehuullisesti:

"Olenpa niinkin, rouvaseni; olen keksinyt keinoa, joka auttaa. Otan kultataskukelloni, jonka pappi antoi minulle, kun olin ylioppilastutkintoni suorittanut, ja — panttautan sen."

Sisällinen liiketukseni oli vallata minua; minun täytyi taasen kääntyä akkunaan päin.

"Ei, sitä ette saa tehdä, ei!... Tuota kaunista kelloa! Odottakaa, minun johtuu jotakin mieleeni: onhan

minulla kultainen rannerenkaani, jossa on suuri hohtokivi — mieheni antoi sen minulle häääpäivänämme. Odottakaa, minä ha'en sen arkusta; se on maksanut kolmesataa viisikymmentä markkaa, sanoo Ferdinand, Ja nyt hänellä ei ole antaa minulle edes matkarahoja kotiin!... Mutta kyllä hän sittenkin suuttuu kauheasti, kun saa kuulla että olen pantannut hänen häälahjansa. Kun väliin Lontoossa varamme loppuivat ja piti pantata milloin mitäkin, niin minä joskus esitin, että vietäisiin konttoriin rannerengas, mutta silloin huudahti Ferdinand aina: Jos minua rakastat, Mimmi, niin älä koskaan panttauta rannerengasta, se murehuttaisi minua haudassanikin! Niin hän sanoi, herra parooni. Oi hän on niin kovin tunnollinen, minun oma Ferdinandini."

Ja rouva purskahti taas itkuun.

Mutta minua koski kultakelloni kohtalo enemmän kuin viekkaan pelimannin tunnollisuus; minä tempasin sentähden rannerenkaan, niin pian kuin Mimmi-rouva oli sen hakenut esille arkusta, ja lähdin kiireesti sen kanssa ulos.

Oli kaunis, selkeä syysaamu, ihan semmoinen, joka houkuttelee lähtemään huvimatkalle Alsterille, mutta — jääkää hyvästi ihanat unelmat! Sen sijaan pakotti minua välttämättömyys tässä kauniissa merikaupungissa, jossa en tuntenut ainoatakaan ihmistä, niin pian kuin mahdollista hakemaan jonkun rikkaan juutalaisen, joka tarpeellisella lisällä avustaisi minun keinoa matkakassani. Minä syvennyin kaupungin vanhempiin osiin, toivoen näkeväni niiden vähäpätöisten katujen varsilla jonkun kyltin, joka opastaisi minua hädässäni.

Ilmeellistä! Aina kun kadun kulmassa silmäilin taakseni, jotten eksyisi paluumatkallani, näin pienen, keski-ikäisen, harmaanuttuisen herran, joka jo hotellista lähtiessäni oli astunut esiin porttikäytävästä. Mutta, kuten sanoin, en tuntenut ainoatakaan ihmistä koko Hampurissa; sattumus se kaiketi oli, joka sai tuon herran kulkemaan ihan samoja käyriä katuja, kuin minä kuljin.

Vihdoin sain näkyviini panttilainajaajan kyltin ja astuin tykyttävin sydämin sisään hänen ammittipaikkaansa — tomuiseen vaatepuotiin.

"Anteeksi, hyvä herra", aloin peräti hämilläni; "pahaan pulaan joutuneena täytyy minun kallisarvoista kultakapinetta vastaan..."

"Tunnen tuollaista — antakaa tänne!" keskeytti minua kovasydäminen israeliitta välinpitämättömästi.

"Tässä on kultarannerengas, kaunis hohtokivi keskellä — on maksanut kolmesataa viisikymmentä markkaa."

"Mistä sen niin varmaan tiedätte, nuori herra?"

"Minä? — Tiedänhän minä sen, kun itse olen antanut sen morsiuslahjaksi vaimolleni!"

"Morsiuslahjaksi! Vai niin! No, tulkoon nyt kuka tahansa väittämään ettei nuorilla herroilla ole kuraasia!" — Tuolla Aaprahamin jälkeläisellä näkyi olevan tavattoman lysti. "No, siinä tapauksessa minun kaiketi on kunnia puhutella herra Müllerä, koska tähän on piirretty: 'Mimmilleen Elokuun 5 p. 1873.'"

"Niin juuri! Minähän se olen!" vastasin urhoollisesti.

"Ja missä te asutte? Anteeksi, kun on kysymys kalleuksista, täytyy olla varovainen."

Kuinka kohteliaasti tuo ilkiö irvisteli!

"Hôtel Europe'ssa!" vastasin lyhyesti ja ylpeästi.

Mies teki niin syvän kumarruksen, että kookas nokka melkein kosketteli pöytää.

"No, teidän tähtenne, armollinen herra Müller, niin annan tästä rannerenkaasta — yhden markan."

"Yhden — markan! Anteeksi, herra Abrahamssohn, kuulin kai väärin."

"Ette kuulleetkaan! Minä annan aina kolmannen osan tavaran hinnasta — rehellinen ammatti, herra Müller. Tämä rannerengas, jonka te olette antaneet Mimmilleen Elokuun 5 p. 1873, on tompakkia, ja hohtokivi on lasia. Renkaan koko arvo on kolme markkaa, minä lainaan teille markan sitä vastaan."

"Tompakkia!" huudahdin hämmästyneenä. "Varmaan väitätte, että tämä kellokin on tompakkia!" Ja vapisevin käsin otin minä esiin liivini taskusta kauniin kultakelloni ja ojensin sen hymyvälle semitiläiselle.

"Ei, herra Müller, ei! Se on toista! Kaunis, oivallinen, oikea kultakello!" Hän katseli sitä kaikilta

tahoilta ja avasi kuoren. Ja taasen vetäysivät hänen vanhantestamenttiset kasvonsa tuohon pirulliseen hymyyn. "Oh, kuinka kauniin kruunun herra Müller on antanut piirtää siihen ja hienon vaakunan lisäksi!"

Vaakuna ja kruunu kuoren sisäpuolella! Oi, etten ennen tullut ajatelleeksi niitä! Vanhan lurjuksen kasvojen juonteista osasin selvään lukea, mitä hän minusta ajatteli. Juopoksi ja murhaajaksi oli minua jo sanottu eilen; tänään pidettiin minua vaihdon vuoksi varkaana. Oikeinhan tästä kaikesta saattoi tulla hulluksi!

Osottaakseni ylenkatsettani panttilainajaa kohtaan en vastannut sanaakaan enää; tempasin vaan äkkiä lemmityn kelloni hänen likaisista kynsistään ja ryntäsin suoraa tietä ulos kadulle. Ensi kadunkulmassa tulin muistaneeksi että olinkin unohtanut tuon pahanpäiväisen tompakkirannerenkaan Abrahamssohnin luo... Kuinka hyvin minä nyt käsitin, mistä syystä tunnollinen Kalle Ferdinand ei ollut tahtonut panttauttaa tuota kallista morsiuslahjaansa! Oh, vähät minä koko roskasta; antaa sen jäädä sinne, missä on, kunhan pääsen näkemästä tuota irnuvaa israeliittaa!

Käännyin ja pudistin nyrkkiä huonetta kohden, missä minua, viattominta kaikista muluksista, niin kauheasti oli loukattu. Ja silloin — se oli sattumukseksi jo liikaa — näin tuon harmaanuttuisen keski-ikäisen miehen astuvaa sisään samaan puotiin, jossa vasta olin käynyt. Olisiko mies salapoliisi? Sepä vain puuttui! Eikä koko Hampurissa ainoata tuttua sielua, joka tietäisi vakuuttaa puolestani, että olin hyvänsävyisin kaikista ihmislapsista ja säädyllisten vanhempien säädyllisin poika.

Mutta mitä — jos turvaisin isääni! Hän oli ainoa, joka saattoi auttaa minua pulasta. Hänelle tulisi minun ilman mitään verukkeita ilmoittaa kauhea tilani ja hänen täytyisi auttaa minua, vaikka kuinkakin suuressa määrässä häntä rasittaisi tuo isissä niin tavallinen kuurous, kun on kysymys raha-asioista. Minä kyselin sähkölennätinkonttooria ja sitten — miten laatisin sähkösanoman, ja riittäisikö 5 markkaa 75 penniä siihen? Sähkösanomat olivat siihen aikaan kalliimpia kuin nyt. Mietittyäni ja raapittuani korviani, sain viimeinkin kyhätyksi seuraavan sähkösanomanäytteen, jonka jätin lähetettäväksi isälleni:

"_Parooni Wallrode, Schiverin.

Epäilyksessä. Istun kiinni vaimoine lapsineni. Lähetä paljon sähkörahoja Hôtel de l'Europe'hen.

Ernst_."

Tähän mestari kyhäykseen olin jotenkin tyytyväinen. Varsinkin olin ylpeä sanasta: *sähkörahoja*, joka oli muodostettu samaan malliin kuin "sähkövastaus." Lause: "Istun kiinni vaimoine lapsineni", olisi ehkä herra isästäni vähän arvoituksen kaltaista, mutta ainakin ilmoittaisi se hänelle, että hänen poikaparkansa oli tavattomassa pätkähässä. Kun sitten olin varma siitä, että tämä mestarillisesti kokoonpantu sanoma oli matkalla, heilahti henkeni taasen nuoruuden joustavuudella ylös uusien toiveiden maailmoihin. Miellyttävä kävelyretki ja toinen pieni ja halpa voileipä-aamiainen teki tehtävänsä. Yhdessä paransivat ne mielialani niin, että kun parin tunnin kuluttua saavuin hotelliin, olin jotenkin hyvällä tuulella.

Toisin oli Mimmi-rouvan laita. Suruisena ja alakuloisena istui hän siinä niin huolestuneen näköisenä, että minä luulin velvollisuudekseni lohduttaa häntä.

Olin juuri saanut muutamia toivon sanoja lausutuksi, kun joku taputti ovelle, ja kun jotenkin äreästi olin huudahtanut: "Astukaa sisään!" ja ovi sitten aukeni, mitä sainkaan nähdä? Siinä hän seisoi tuo omituinen, harmaassa puvussa oleva mies, joka kadulla oli seurannut minua niin uskollisesti kuin oma varjoni.

"Nyt tulee hauskaa!" ajattelin itsessäni ja istuuduin varovaisuuden vuoksi ovea likimmälle tuolille.

"Onko minulla kunnia puhutella Lontoosta tulevaa herra ja rouva Mülleriä?" kysyi mitättömältä näyttävä mies kohteliaasti kumartuen.

Mimmi-rouva oli kohta valmis myöntymään. Minun kurkkuni oli kuin pihdissä.

"Siinä tapauksessa saan tässä jättää teille kapineen, jonka herra Müller äsken unhotti Taneli Abrahamssohnin puotiin."

Ja mitättömältä näyttävä mies laski tätä sanoessaan onnettoman rannerenkaan pöydälle hämmästyneen omistajattarensa eteen.

"Minun rannerenkaani!" huudahti Mimmi-rouva. "Ja te olette unohtanut sen — puotiin!"

"Niin kyllä, sillä se ei ole kullasta, se on pelkkää tompakkia!" huusin minä äreästi.

"Tompakkia? Mitä se on?"

"Paljasta roskaa", sähisin minä.

Mimmi-rouva ei tietysti ymmärtänyt, mistä kysymys oli, ja silmäsi neuvotonna milloin minua milloin mitätöntä miestä.

"Aivan oikein", sanoi tämä, "paljasta roskaa, ihan arvotonta roskaa! Teidän herra miehenne erehtyi luullessaan sitä kullaksi."

Mimmi-rouva vaipui alas tuolille ja peitti käsillään kasvonsa.

"Ja sitten olisi minulla vielä omasta puolestani vähän asiaa", sanoi pelättävä mitätön. "Nimeni on Paulson, salapoliisi Paulson. Tässä on todiste-osotus, jos herrasväki suvaitsee katsoa sitä."

"Salapoliisi...?!" änkötimme Mimmi-rouva ja minä, melkein yksin suin.

"Onko teillä mitään tuollaista todiste-osotusta, herra Müller?"

"Minulla? — Ei ... mitä minä sillä tekisin?"

"Vai ei; no, siinä tapauksessa pyydän että hyväntahtoisesti seuraatte minua. Herra poliisikommissarius tulee varmaan hyvin iloiseksi, saadessansa tehdä teidän tuttavuutta, herra Müller, ja teidän rouvapuolisonne..."

"Hiiteen minun rouvapuolisoni!" huudahdin hypäten tuoilta raivostuneena. "Minulla ei ole mitään rouvapuolisoa — kaikeksi onneksi."

"Ah, ettekö olekaan nainut?" nauroi harmaapukuinen. "Siinä tapauksessa ehkä rouvakin hyväntahtoisesti tekee meille seuraa. Herra poliisikommissarius on hyvin utelias, kun on kysymys tällaisista pienistä perhesuhteista. Ne ovat hänestä niin kovin hupaisia! Minulla on vaunut odottamassa. Niitä voi herrasväki käyttää, ja rouvan sopii ottaa pienenon mukaansa."

"Herra!" huudahdin minä harmistuneena ja syrjäyttäen niin paljon kuin minun oli mahdollista kaikkea nuorellista kunnioitusta esivallan palveliaa kohtaan — "herra, heittäkää jo sopimaton ivanne, menkää kotiin ja ilmoittakaa herra poliisikommissariukselle, että minun on kunnia esiintyä hänen luonaan, niin pian kuin olen syönyt puolisen. Tulen antamaan hänelle tyydyttävät tiedot omasta itsestäni ja tästä rouvasta."

Mutta nyt olisitte nähneet tuota mitätöntä! Hän otti tuimistuaakseen ja sanoi äänellä, joka ei tuntunut sallivan vastustusta:

"Teette järkevästi, herra Müller, jollette yritäkään vastustelemaan. Olisi kaiketi teille ja teidän rouvalle hyvin vastenmielistä, jos antaisin poliisikonstaapeliin saattaa teitä pitkin katuja."

"Poliisikonstaapeliin!"

Mimmi-rouva purskahti itkuun tätä uhkausta kuullessaan, ja minä olin vähällä noudattaa hänen esimerkkiään. Kiiruhdin sentähden ottamaan esiin nenäliinani ja aloin innokkaasti siivoella nokkaani, siten voimattomassa vihassa salatakseni esiintunkevia kyyneleitäni. Mutta silloin tempasi pahanilkinen salapoliisi äkkiä nenäliinan kädestäni ja sanoi ilkkuen:

"Kuinka hieno nenäliina teillä on — herra Müller! Suuri, punanen vaakuna, joka penikulman päässä ilmaisee paroonin! Suvainnette, että otan sen mukaani — todistuskappaleeksi?"

"Alentaisin itseni, jos enempään sananvaihtoon rupeaisin kanssanne", vastasin ylenkatseellisesti. "Lähtekäämme!"

Ja me lähdimme todella. Nyyhkivää Mimmi-rouvaa, jonka koko ruumis vapisi, täytyi minun taluttaa alas rappusia, ja salapoliisin täytyi ottaa kantaakseen tiesi kuinka moneen vaatteeseen kääritty Fumps. Tuo pieni ihmisalku oli nyt erinomaisen hyvällä tuulella ja hymyili ystävällisesti oikeudenpalveliaa vastaan.

Alaalla etehisessä tapasimme hotellin isännän.

"Minä pyydän, herra, että suoritate laskunne, ennenkuin jätätte hotellin."

Monenmoisat onnettomuuteni olivat tylsistytäneet minua siihen määrään, etten tästä uudesta salamaniskusta ollut juuri millänikään. Vastasin isännälle tynesti:

"Ikävä kyllä, en nyt tällä hetkellä voi sitä tehdä; mutta päivän kuluessa toivon saavani sähköteitse

rahaa. Jos poissaollessani sähkösanoma saapuisi parooni Wallrodelle, niin lähettäkää se minulle. Tämä herra tässä sanoo teille, missä minua saa tavata."

"Missäkö teitä saa tavata — sen tiedän kyllä jo itsekin, herra parooni", vastasi isäntä ivallisesti. "Vastaiseksi pidän minä takavarikossa kapineenne."

Minä en huolinut mitään vastata tuolle katalalle miehelle; lähdin ääneti ulos ja nousin kadulla odottaviin vaunuihin. —

Puolen tunnin kuluttua sain astua poliisikommissariuksen eteen. Oi, taasen — mikä kohtalon iva! Herra poliisikommissarius ei ollut kukaan muu, kuin tuo kauhea harmaapartainen profeetta, joka Argolaivassa oli ennustanut, että tulisin viinahulluksi. Tämä peto ihmishaamussa kyllä ilolla tuomitsi minut kuolemaan, jos se vain kävisi päinsä — siitä olin vakuutettu. Peräydyin sentähden pari askelta kuoleman kalpeana ja koetin päästä ovelle, mutta siinä oli pari poliisimiestä, jotka töyttäsivät minua eteenpäin viheriän pöydän luo, jonka takana kauhea tuomarini istui.

"Tiesin sen, nuori mies, tiesin että pian taasen yhtyisimme!" alkoi hän ja hänen terävät, harmaat silmänsä tutkivat minun solakkaa olentoani oikein silminnähtävällä mielihyvällä. Sitten lisäsi hän voitonriemulla: "Näinhän minä kohta, minkä hengen lapsia te olette; näin, että juoksisitte suoraa päätä syliini. Tosin tapahtuu nyt tämä enemmän teidän huonosta onnesta kuin minun ansiosta, vaikka olinkin ihan teitä varten matkustanut Englantiin."

"Minua varten?" — Seisoin siinä liikkumattomana hämmästyksestä.

"Niin, juuri teitä varten", kertasi tuo kauhea, iloiten minun hämmästyksestäni. "Ja nyt ottakaamme katsellaksemme asiaa, jos olette niin järkevä, ettette tee mitään tyhmyyksiä. Siis pöytäkirjaan: Mikä on teidän nimenne, nuori mies?"

Minä mainitsin empimättä oikean nimeni. Kurjat sbirrit — tarkoitan poliiseja — olivat vähällä purskahtaa nauruun ja itsepä tuima kommissariuskin hymyili — jos semmoinen peto voi hymyillä.

"Ja missä ja milloin olette syntynyt — anteeksi, minun tulee kai sanoa: jalosukuinen herra?"

Mainitsin paikan ja vuosiluvun.

"Mitä olette?"

"Parooni, olenhan sen jo sanonut."

"Niin kai, parooni — tietysti te olette parooni. Mutta minä haluaisin tietää, mitä te teette, mikä virka teillä on?"

"Virka? Minä tavoittelen tohtorin arvoa — harjoittelen opintoja."

Nyt purskahtivat poliisit takalistossa nauruun ja heidän arvoisa kommissariuksensa sanoi ivallisesti:

"Olettekin niitä harjoitelleet oivallisesti kansainvälisillä petkusmatkoillanne. Meidän tulee nyt pitää huolta siitä, että pääsette pitemmäksi aikaa rauhaan viisaustieteellisiä tutkimuksianne hyväksenne käyttämään."

Sitten kirjoitettiin pöytäkirjaan, mitä herra Paulson'illa oli ilmoitettavaa; ja tämän mitättömän salapoliisin suussa tuntui minusta itsestänikin kaikki, mitä tänäpäinä olin tehnyt ja toiminut, hyvin epäluulon alaiselta. Sitten kääntyi kauhea herra jälleen minuun ja sanoi:

"Voitteko antaa minulle luotettavia tietoja niistä suhteista, jotka sitovat teidät nuoreen rouvaan, joka asui teidän kanssanne huoneessa N:o 47?"

Eihän minulla ollut mitään salattavaa, ja sentähden kerroinkin totuuden mukaan asian. Epäilemättä olisin tehnyt sen, vaikkakin sillä olisin saattanut epä-edulliseen valoon holhottini, sillä vihani viatonta rouvaa kohtaan, jota pidin syyppäänä kaikkiin onnettomuuksiini, oli kerrassaan tukehuttanut viimeisetkin hellimmät tunteet, vieläpä kaiken ritarillisuudenkin. Luonnollista oli, ettei uskottu sanaakaan koko kertomuksestani. Kun olin lopettanut, sanoi poliisikommissarius:

"No, saanemme kuulla totuuden naiselta, jollette edeltäpäin ole istuttaneet juttujanne tuohon onnettomaan viekoiteltuun olentoon. Minusta ainakin näyttävät jo laivassa saamani epäluulot teitä kohtaan toteutuvan teidän ihmeellisen rohkeutenne ja kekseliäisyytenne takia. Tahdon sentähden auttaa teidän muistianne hieman, nuori mies, koska se näyttää kärsineen teidän viinaanmeneväisyydestänne."

Ja hän otti esiin paperin ja luki siitä tunnusmerkit, jotka valokuvan tarkkuudella kuvasivat minun

ulkoihmistäni: "pituus keskulainen, kasvot pyörevät, tukka valkoinen, partaa ei, silmät siniset, nenä tavallinen, suu tavallinen; erityisiä tuntomerkkejä puuttuu."

Joka ei tästä luettelosta tuntenut — minua, oli, jollei umpisokea, ainakin värisokea.

Kun arvoisa kommissarius oli ehtinyt luettavansa loppuun, kohotti hän äänensä ja huusi voimallisesti:

"Te olette kyypäri Max Emanuel Kipfel, tunnettu nimellä Wurm; te olette syntynyt Hammelburgissa, likellä Schweinfurtia; te olette, nuoruudestanne huolimatta, vaarallinen pettäjä; te olette milloin milläkin nimellä tehneet tyynesti tuumailtuja varkauksia. Jonkunmoinen sievistely käytöksessä ja tavaton röyhkeys ovat olleet paraat puoltajanne. Mutta minun tuiki tarkkaa silmää ette ole voineet viedä väärään. *Minä tunsin teissä paikalla kyypärin.*"

Nyt en voinut kestää kauemmin. Saadakseni pidätetyksi mieliharmini pusertamia kyyneleitä, purskahdin pilalliseen nauruun. Tästä suuttui tietysti erehtymätön tuomarini silmittömästi. Hän antoi paikalla viedä minut vankilaan.

Surullisen naurettava oli asemani, mutta sittenkin tunsin nälkää, ja sentähden kysyin vanginvartialta, mihin aikaan päivällistä syödään.

"Jos tahdotte maksaa", vastasi hän, "niin saatte paikalla, mitä haluatte."

Kun minulla vain oli kolme Englannin pensia taskussani, en voinut ajatellakaan mitään — päivällistä. Nälkäisenä näin päivän kuluvan, auringon laskeuvan rautakiskoilla varustetun akkunani takana ja yön vihdoinkin pimeydellään peittävän tämän päivän sanomattomat häpeät. Oi, mikä yö! Mitä tovereita! Ja sitten vielä lisäksi kauheaa nälkäni!

Seuraava aamu toi vihdoinkin minulle vapautuksen kaikista kärsimyksistäni — rakkaan isäni muodossa. Semmoisella ihastuksella kuin vankilassa en ollut syntymäpäivästäni saakka kertaakaan rientänyt hänen luokseen. Millä riemulla minä syleilin häntä! Ja siinä hänen rintaansa vastaan itkin minä — häpeämättä.

"Mutta kuinka saatoit lähettää minulle niin järjettömän sähkösanoman, poikani? Luulin, että olit salaisesti nainut Englannissa."

"Nainut — minä! En, isä, minä en nai koskaan; olkaa varma siitä."

Isäni ei sanonut mitään, josta olisin voinut päättää, pitikö hän tuon vakuutukseni aivan varmana, mutta sen sijaan otti hän minut mukaansa lähinnä olevaan ruokaravintolaan.

Mimmi-rouvaa en ole sen koommin nähnyt. Tuskinpa olisin voinut enää kärsiäkään hänen näköään. Jos ja miten hän pääsi Belgardiin, sitä en tiedä; mutta luulen että isäni auttoi hänet sinne.

Oikeudentuntoni vaatii minun kumminkin tunnustamaan, että ystäväni Kalle Ferdinand Müller muutamien kuukausien kuluttua maksoi minulle ja isälleni, mitä me olimme kuluttaneet hänen vaimonsa tähden. Kun hän uskoi huoleeni kauniin Mimminsä ja äänekkään Fumpsin, oli miesraukka todellakin ollut kovin hahtaalla, ja hänelle on sentähden anteeksi-annettava sukkela keksintönsä. Myöhemmin sai hän hyvän konserttimestaripaikan ja tuli siten hyvin toimeen Mimminsä ja Fumpsinsa kanssa.

SOTAKARKURI.

Kirj.

LEOPOLD v. SACHER-MASOCH.

Wienin kongressi vv. 1814-1815 oli hyvin lystikäs kongressi. Keskustelut sujuivat hyvin vitkallisesti, sillä enemmän kuin ikävistä valtioasioista oli koko maailma huvitettu Wienin hovin usein omituisista,

aina loistavista juhlapidoista ja kaunottarista, joita kaikista maan ääristä oli kokoontunut Tonavan varrella sijaitsevaan keisariakaupunkiin.

Viidelle naiselle, joita pidettiin kauneimpina kauneimmista, oli annettu luonteisiaan lisänimiä; kreivitär Karoliina Secchenyi oli "virnakka", kreivitär Sohvia Zichy "jokapäiväinen"; kreivitär Saurma "la beauté du diable" (paholaiskaunotar) ja kreivitär Rossiina Esterhazy "hämmästyttä herättävä."

Kaunein kaikista oli kumminkin — ja siitä olivat kaikki yhtä mieltä — kreivitär Julia Zichy, jota sanottiin "taivaalliseksi kaunottareksi." Hän oli hurskailla silmillään lumonnut itse Preussin kuninkaan Friedrich Wilhelm III:nkin, joka hiljaisella, toggenburgilaisella tavallaan häntä jumaloitsi.

Kun ilma oli kaunis, nähtiin usein koko kongressiseurue jaloittelemassa vallinsarvella: hallitsiat, valtiomiehet, kenraalit ja naiset. Siinä nähtiin jalo-aatteinen Venäjän Aleksanteri, hurmaava Katariina Oldenburgilainen Württembergin rakastuneen perintöprinssin vieressä, jonka puolisoksi hän sittemmin tuli, Eugène Beauharnais, Gentz, Talleyrand, Humboldt, Jahn, Rahel Levin, rouvat Geymüller ja Arnstein — sanalla sanoen kaikki, joilla oli jonkinlaista tehtävää maailmanäyttämöllä; yksi vain puuttui, vanha marsalkka "Vorwärts." Näilläkin kävelyretkillään lähestyi Friedrich Wilhelm mielellään "taivaallista", kunnioittaen häntä silloin tällöin kukkaisimpulla, joka tähän aikaan, varsinkin talvella, oli jotakin aivan tavatonta. Puhelu heidän kesken alkoi aina yhtäläisillä tyhjänperäisillä lauseilla, lakoonisilla kuninkaan puolelta, jolle muuan kongressin irvihammas oli antanut nimen "kuningas Infinitivus", sulavilla taasen Julia kaunottaren puolelta.

"Kuinka nukkunut, kreivitär?"

"Hyvin, teidän majesteettinne, Jumalan kiitos."

"Kaunis ilma tänään."

"On, teidän majesteettinne; taivas on armollisempi meitä kohtaan kuin ansaitsemme."

Äänettömyyttä.

"Württembergin prinssi näkyy olevan ihastunut suuriruhtinatar Katariinaan."

"Minusta näyttää kuin Kaikkirakastava siunaisi tätä liittoa, sillä suuriruhtinatarin tuntuu olevan hyvin mieltynyt prinssiin."

Pitkää äänettömyyttä.

"Kaikki eivät voi samaa sanoa."

Julia luo silmänsä taivasta kohden ja huokaa.

Tavattoman pitkää äänettömyyttä.

Toverikseen suuren suurelle rekiretkelle valitsi hiljainen kuningas "taivaallisen kaunottaren." Hallitsioilla näet oli oikeus valita, muut saivat tyytyä sattumuksen määräykseen. Itävallan keisari otti ollaksensa Venäjän ihastuttavan keisarinna ritarina. Keisarinna oli tässä tilaisuudessa puettu viheriäsikkiseen karpännahkaiseen turkkiin ja venäläiskuosiseen päähineeseen, joka oli reunustettu sätenöivillä hohtokivillä. Tsaarilla oli rekitoverinaan purppurasamettiseen suopeliturkkiin puettu Auersbergin prinsessa, ja Friedrich Wilhelmillä kreivitär Julia Zichy, jonka sinisenketun nahkainen, amarantivärinen silkkikaappu somasti liittyi "taivaallisen" solakkaan vartaloon. Preussin prinssi Wilhelm oli saanut osalleen lumoovan ja ihanan Fuchsin kreivittären.

Loistava rekiretki kulki kaupungin suurimpia katuja pitkin Schönbrunnin huvilinnaan, jonka suuren lammen jäällä toinen osa seurueesta näytteli taitoansa.

"Miten voidaan tänään, kreivitär?" alkoi kuningas; "vähän hymyilyä, pyydän."

"Olen aivan hämilläni vielä loukkauksesta, joka on minua kohdannut, teidän majesteettinne", vastasi "taivaallinen" Julia ja hänen yliluonnolliset silmänsä sätenöivät, niinkuin pikku paholaisen.

Kuningas rypisti otsaansa. "Kuka on uskaltanut loukata puhdasta sieluanne?"

"Poliisi, teidän majesteettinne."

"En ymmärrä."

"Muuan poliisikommissarius tuli tänään palatsiini vangitakseen sotakarkurin."

"Liiallista virka-intoa kaiketi, chère comtesse, mutta — karkuri ... vakava asia."

"Käskin kommissariuksen välttää kaikkea julkisuutta ja jättää asian haltuuni; karkulainen lienee sitä paitsi yksi palvelioistani."

"Oikein tehty, chère comtesse."

"Onneton ihminen kuulunee Venäjän keisarin Aleksanterin rykmenttiin ja on siis unkarilainen", jatkoi "taivaallinen"; "mutta kun kaikki palveliani ovat unkarilaisia, miten saan niistä esiin syyllisen?"

"Vaikea asia. Kaikkiko palvelianne sotilaita?"

"Ei ainoakaan minun tietääkseni."

"Hm! Saa nähdä — huomenna luonanne; mies paljastettava."

"Kuinka onnellinen olen teidän majesteettinne korkeasta avusta. Taivas lähettää minulle enkelin teidän majesteettinne persoonassa."

"Ei toki! Älkää saattako häpeämään. — Päätetty, chère comtesse."

* * * * *

Seuraavana aamuna meni kuningas kreivittären luo, joka juuri oli ehtinyt pukeutua aamupukuunsa ja hymyili hänelle pitsipilvien sisästä.

"Nukkunut hyvin", alkoi kuningas, "kirkkaat silmät, hauskaa!"

"Olen nähnyt kaunista unta", vastasi "taivaallinen" ja katsoi taivasta kohden tavalla, joka oli saanut Gentzin sanomaan, että hän leinakoitsi taivaan edessä.

"Nähnyt unta, mistä?"

"Kuninkaasta."

"Hm!"

"Kuninkaasta, joka ratsasti valkosiipisellä hevosella ja nosti minut satulaansa."

"Hm, hm!"

"Ympärilläni oli loistetta, joka huikaisi silmiäni; kohousin tähtien luo."

"Unelmanne, divine comtesse, ovat kuin ajatuksenne. Jalot luonteet pyrkivät aina ylöspäin; eivät matele maassa."

Kreivitär huokasi ja vaikenä. Kuningaskin oli ääneti, kunnes hänen silmänsä sattuivat eräeseen tauluun, joka kuvasi kohtauksen Leipzigin tappelusta — Itävaltalaisten raivoisaa taistelua Delitzin linnan luona Poniatovskin johtamia puolalaisia vastaan.

"Entäs karkulaisemme?" kysyi Friedrich Wilhelm, heräten ajatuksistaan.

"Ah, olin unhottanut häntä", vastasi kreivitär. "Kuinka aikoo teidän majesteettinne tutkia asiaa?"

"Kutsukaa kokoon talonväkenne, kreivitär", sanoi kuningas.

Julia soitti pientä kelloa ja antoi sisäänastuvalle kamarirouvalleen tarpeelliset käskyt.

Kun miespuoliset palveliat olivat kokoontuneet ruokasaliin, tulivat sinne kuningas ja kreivitär. Siinä tutki Friedrich Wilhelm terävillä sotilassilmillään jokaista erikseen, meni sitten kreivittären luo ja mumisi:

"Kummallista, ei kenessäkään mitään sotilaantapaista. Saa sittenkin koettaa."

Ja kuningas käski kaikkien asettua rivitysten salin pituusseiniä vasten, kasvot seinään päin. Kun käskyä oli toteltu, meni kuningas rivin taakse ja huusi täyttä kurkkua komentosanan: "Oikeaan päin!"

Kaikki jäivät seisomaan liikkumatta; yksi vain, eräs tallirenki, teki käännöksen.

"Ilmitullut!" huudahti kuningas, "karkuri Aleksanterin rykmentistä."

Onneton kalpeni ja heittäysi kuninkaan jalkoihin.

Siihen aikaan rangaistiin kaikki sotakarkurit Itävallassa kujanjuoksulla, joka oli melkein samaa kuin kuolema.

"Nouse", ärjäsi kuningas vihoissaan. Mutta tuskin oli karkuri noudattanut käskyä, kun Friedrich Wilhelm purskahti kaikuvaan nauruun.

"Mikä nenä!" huudahti hän, ja "taivaallisenkin" huulet vetäisivät hymyyn.

Nenä oli todellakin ihmeellinen pituutensa takia.

"Armoa, teidän majesteettinne, armoa! Olen viaton, nenäni syyllinen."

"Miksi ruveta sotilaaksi, kun ei ole halua ammattiin?"

"Nenäni takia, teidän majesteettinne."

"Selvemmin."

"En voi, olen unkarilainen, teidän majesteettinne."

"Mikä nimi?"

"Szarnovary Istvan."

"Nenä?"

"Talonpojan pojan Czomban kylästä Ödenburgin kreivikunnassa. Olen kauan pitänyt silmällä Madelia, kaunista tyttöä, ennen Irma niminen. Hivukset hällä niin mustat kuin yö, silmät niin siniset kuin taivas, suu kirsimarja. Kohtasin Irman eräänä pyhänä Czardassa.

"En ymmärrä."

"Czarda on kapakka, teidän majesteettinne", tulkitsi kreivitär.

"Olen mustalaisena, tanssin czardaa Czardassa", jatkoi karkulainen.

"En ymmärrä."

"Czarda on unkarilainen tanssi, teidän majesteettinne", selitti "taivaallinen" Julia.

"Tahdon tanssia czardaa Irman kanssa, joka oli vienyt sydämeni; menen Irman luo, vääntelen viiksiä, teen hyppyjä, kannukset helisevät, mutta mitä tekee Irma? Irma nauraa, teidän majesteettinne!"

"Olisin tehnyt samoin", sanoi kuningas.

"Jos on minulle kunniaksi, että teidän majesteettinne nauraa minulle, niin häpeä, kun Irma sen tekee; minä suoraa päätä Ödenburgiin, otan pestin, rupean sotamieheksi."

"No, miksi karata?"

"Nenän tähden, teidän majesteettinne."

"Kuinka, nenä taasen?"

"Taasen, armollinen majesteetti. Mutta ei minun syyntä; jalosukuinen kapteeni..."

"En ymmärrä; selvemmin."

"Jalosukuinen herra kapteeni tulee kasarmiin juuri kun herra korpraali harjoittelee meitä, rekryytejä. 'Tuo mies ei seiso rivissä', sanoo, viittaa minuun. Mutta, teidän majesteettinne, se onkin vain nenäni, joka ulkonee rivistä. Kun herra korpraali oikoo meidät kiväärillä, näkee jalosukuinen kapteeni, että kaikki on hyvin. Riivattu nenäni vain ei tahdo pysyä rivissä."

Kuningas ja kreivitär purskahtivat taasen nauruun.

Istvan jatkaa: "Jalosukuinen herra kapteeni sanoo: 'Bassama Teremtete, leikkautan pois liiat Istvan Szarnovaryn tottelemattomasta nenästä.' Se ei leikkiä se, teidän majesteettinne. Pelästyn kauheasti, itken koko yön, juoksen ulos akkunasta, pillit pussiin ja — karkaan. Jalosukuisen herra kapteenin syy; mielihäikäys pois nenäni liiat."

"Tottako tämä?"

"Totta, niin totta kuin Jumala on taivaassa, teidän majesteettinne."

"No, saa nähdä, mitä voi tehdä hyväksenne. Armoa korkealta keisari Aleksanterilta."

"Jumala siunatkoon teidän majesteettianne ja korkeastisamaisen rakkaita lapsia!" huusi karkulainen iloissaan.

"Vastaiseksi pysyt huoneessani, Istvan", sanoi kreivitär; "onneton, jos karkaat, silloin armotta kujanjuoksuun."

"En karkaa, en, armollisin rouva kreivitär", vakuutti Istvan, "en ole kiittämätön."

"Oh, tämä nenä!" huudahti kuningas vielä kerran. "Miehestä ministeri, ja koko ikävä kongressi saa toisen muodon. Nenä on saatettava molempain keisarien tietoon."

Istvanin nenä oli todellakin ainoa laatuaan. Hänen reippaista, kauniista ja järkeivistä kasvoistaan tuuppasi esiin pitkän, terävähuippuisen keihään kaltaisena — "Byron ja Pamela, ihanne ja harvinaisuus", Göthen mukaan puhuen.

Seuraavina päivinä ei puhuttu koko kongressilla muusta kuin Istvanin nenästä; se veti puoleensa suurempaa huomiota kuin Puolan kysymys ja Ruotsin valtakunnan perintöoikeus. Kaikki ihmiset tahtoivat nähdä Istvanin nenää.

Siten tuli tästä, joka oli saattanut Istvan-paralle niin paljon harmia, hänen pelastava enkelinsä. Mahdotontahan oli tuomita kujanjuoksuun miestä, jota oli vähää ennen naurettu vasten silmiä. Keisari Aleksanteri, Istvanin korkea suojelija, oli ensimmäinen, joka meni katsomaan karkulaista ja vakuutti sittemmin, ettei hän koskaan hullunkurisimmalle ilvehtiällekään teatterissa ollut nauranut niin sydämen pohjasta kuin — Istvanin nenälle. Keisari Frans tuli uhkaavana kuin Jupiter, mutta — hänen ankaruutensa suli kyyneliin; ensin koetti hän vastustaa naurunhaluaan, mutta tämä sai lopulta voiton siihen määrään että keisari oli vähällä nauruun pakahtua. Metternich, lordi Castlereagh, ruhtinas Schwarzenberg, parooni Bianchi ja suuri joukko muita, vieläpä useat kongressin kaunottaristakin kokoontuivat "taivaallisen kaunottaren" luo vartavasten Istvanin nenän takia, ja muuan taidemaalari kuvasi vihdoinkin miehen ja hänen nenänsä jälkimaailmalle.

Keisari Fraasin käskystä tutkittiin asia ja silloin tuli ilmi, että kapteeni leikillä oli uhannut lyhentää Istvanin nenää. Istvan vietiin vankilaan, tuomittiin kyllä kujanjuoksuun, mutta pääsi kolmen kuukauden kuritushuonerangaistuksella.

Kun lopullinen tuomio hänelle julaistiin, ei hän siitä ollut suurestikaan hyvillänsä, ja kun kuningas kerran "taivaallisen" seurassa kävi vankilassa katsomassa karkulaista, huudahti tämä itkien: "Teidän armollisin preussilainen majesteettinne, mieluummin hirsipuussa! Mitä on elämäni ilman Irmaa?"

Kuningas ei osannut siihen mitään vastata.

"Ja mitä hapankaali ilman makkaraa?" lisäsi Istvan.

"Saakoon Irmansa", sanoi Friedrich Wilhelm III.

"Oi, teidän majesteettinne, Irma ei huoli minusta — nenäni kanssa."

"Mitä, jos kultaisimme hänen nenänsä?" ehdotti kreivitär. "Irma silloin ehkä taipuisi."

Nenän kultaaminen oli silmännähtävästi onnettomalle karkulaiselle paljoka enemmän mieleen kuin poisleikkaaminen, ja hänen kiitollisuutensa "kreivitär enkeliä" ja "preussilaista majesteettia" kohtaan ei rajoja tiennyt. Hymyen erosivat siunatut korkeudet Istvanista.

Seuraavana päivänä oli kreivitär Zichyn luona paljon vieraita. Äkkiä katosi emäntä, mutta palasi kohta, suuri runsaudensarvi kädessään, tällä kertaa todellakin taivaallinen seesteisessä kauneudessaan ja hyvydessään.

Hänen esityksestään alkoi nyt Istvanin nenän kultaaminen. Pian oli runsaudensarveen kasaantunut melkoinen summa — todellakin kultasade köyhälle, lapselliselle unkarilaistalonpojalle. —

Kun Istvanin kolme kuukautta kestänyt rangaistusaika oli loppunut, vei kreivitär itse rahat hänelle, ilmoittaen samalla, että Istvan keisari Fransin käskystä sai palata kotiin.

"Ei ikinä oikeaa sotilasta", oli Preussin kuningas sanonut. —

Sitten tulivat Napoleonin "sadat päivät." Uutinen maailmanvalloittajan karkaamisesta Elban saarelta

iski pommina wieniläisjuhliin. Iloinen kongressijoukko hajosi; jokainen sotilas kiiruhti lippunsa luo.

Lignyn ja Waterloon tappelujen jälkeen ei Euroopalla tietysti ollut aikaa ajatella Istvan Szarnovaryn kohtaloa. Hän, entinen sotilas keisari Aleksanterin jalkarykmentissä, onneton ja samalla onnellinen karkulainen, oli kokonaan unohdettu.

Mutta ei ainaseksi.

Kongressin muinaisista jäsenistä yhtyivät muutamat v. 1818 Aachenissa. Siellä tapasi "taivaallinen" hiljaisen, toggenburgilaisen ihailiansa.

Teatterissa näytettiin huvinäytelmä, jossa unkarilainen tietäjä esiintyi. Friedrich Wilhelm III, joka juuri silloin istui taivaallisen Julian loosissa, säpsähti ja näytti muistuttelevan jotakin.

"Missä, missä? Tuttu kielimurre!"

"Kreivitär Secchenyin luona?"

"Ei, ei, Secchenyi puhuu wieniläistä. Ah, tiedän! Karkulainen, isonenäinen... Mitä on hänestä tullut?"

"Istvan on nyt toimeentuleva mies", vastasi Julia; "hän kävi viime kesänä Irmansa kanssa Pestissä minua tervehtimässä."

"Irma — taipui? otti?"

"Tietysti — ynnä myös kullatun nenän."

End of Project Gutenberg's Ensimmäinen seikkailuni, by Ernst von Wolzogen

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ENSIMÄINEN SEIKKAILUNI ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is

owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.